

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MEVLANA DERGÂHI CİVARINDAKİ
GELENEKSEL SİVİL MİMARLIK
MİRASININ TURİZM AMAÇLI
DEĞERLENDİRİLMESİ

Abdullah Miraç ORAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Eylül-2022
KONYA

Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Abdullah Miraç Oral tarafından hazırlanan “Mevlana Dergâhı Civarındaki Geleneksel Sivil Mimarlık Mirasının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması .../.../... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Prof. Dr. Ali BAŞ

Danışman

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Üye

Doç. Dr. Emine YILDIZ KUYRUKÇU

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Saadettin Erhan KESEN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Abdullah Miraç ORAL

Tarih:

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEVLANA DERGÂHI CİVARINDAKİ GELENEKSEL SİVİL MİMARLIK MİRASININ TURİZM AMAÇLI DEĞERLENDİRİLMESİ

Abdullah Miraç Oral

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Mine ULUSOY

2022, 74 Sayfa

**Jüri
Prof. Dr. Mine ULUSOY
Prof. Dr. Ali BAŞ
Doç. Dr. Emine Yıldız Kuyrukçu**

Zamanın sürekliliği, teknolojinin gelişimiyle birlikte toplumlar ve mekânlarda değişime uğramaktadır. Mekânlar, bir toplumun kültürel değişimlerini ve birikimlerini yansıtmaktadır. Bir toplumun sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri gelecek kuşaklara aktarabilmenin yolu tarihi çevreleri korumaktan geçmektedir. Korunması gereken tarihi çevrelerde bulunan anıt niteliğindeki tarihi yapılar, toplumların geçmiş dönemlerdeki sosyo-kültürel, ekonomik ve politik değerlerini yansıtır.

Bu yaklaşım ile anıtsal olarak nitelendirdiğimiz, toplumun manevi değerlerini, kültürel birikimini yansıtan tarihi yapıların geçmişten günümüze gerek bilinçli gerek bilinçsiz kullanıldığı ya da işlevsiz kalarak terk edildiği görülmektedir. Böylece sivil mimari belleğinde içinde yer aldığı tarihi kent dokusu yok olma sürecine girmektedir.

Bu çalışmada Konya ilinin tarihi kent merkezinde bulunan sivil mimarlık yapılarının güncel durumu ortaya konmuştur. Bölgede gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları da gözetilerek, mevcut durum değerlendirilmiştir. Yapılan analizler neticesinde Konya kent kimliğini yansıtan geleneksel konut mirasının yok olma sürecinde olduğu tespit edilmiştir. Tarihi dokuda yer alan tescilli sivil mimarlık yapılarından on adet yapı seçilmiştir. Yapıların geçmişten günümüze geçirmiş olduğu değişimler ve günümüzde ki kullanımı tespit edilmiştir. Seçilmiş olan tarihi sivil mimarlık yapıları nezdinde Mevlana civarında bulunan anıtsal nitelikte ki tüm yapıların turizme yönelik yeniden işlevlendirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konya evleri, Koruma, Sivil mimarlık mirası, Turizm

ABSTRACT

MS THESIS

EVALUATION OF TRADITIONAL CIVIL ARCHITECTURE HERITAGE FOR TOURISM PURPOSE IN THE NEARBY MEVLANA CONVENTION

Abdullah Miraç ORAL

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

Advisor: Prof. Dr. Mine ULUSOY

2022, 74 Pages

Jury

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Prof. Dr. Ali BAŞ

Assoc. Prof. Dr. Emine YILDIZ KUYRUKÇU

The continuity of time undergoes changes in societies and spaces with the development of technology. Spaces reflect the cultural changes and accumulations of a society. The way to transfer the historical and cultural values of a society to future generations is to protect historical environments. Monumental historical buildings in historical environments that need to be protected reflect the socio-cultural, economic and political values of societies in the past.

With this approach, it is seen that historical buildings, which we describe as monumental, reflecting the spiritual values and cultural accumulation of the society, have been used either consciously or unconsciously from the past to the present, or have been abandoned by remaining dysfunctional. Thus, the historical urban fabric, in which it is included in the memory of civil architecture, enters the process of disappearing.

In this study, the current status of civil architectural structures in the historical city center of Konya has been revealed. The current situation has been evaluated by considering the restoration works carried out in the region. As a result of the analysis, it has been determined that the traditional housing heritage reflecting the urban identity of Konya is in the process of extinction. Ten buildings were selected from the registered civil architectural structures in the historical texture. The changes that the buildings have undergone from the past to the present and their current use have been determined. The aim of this study is to reuse all the monumental structures in the vicinity of Mevlana in terms of selected historical civil architectural structures for tourism and to transfer them to future generations.

Keywords: Konya Houses, Conservation, Civil Architectural Heritage, Tourism

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyuncaengin bilgi ve tecrübesiyle beni destekleyen kıymetli danışmanım Prof. Dr. Mine Ulusoy’a teşekkür ederim. Her zaman her konuda yanımda destekçim olan sevgili aileme sevgi ve şükranlarımı sunarım.

Abdullah Miraç ORAL
KONYA-2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı.....	1
1.2 Çalışmanın Kapsamı	2
1.3 Çalışmanın Yöntemi	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1. Kültürel Miras.....	4
2.2.Kültürel Miras Turizmi	5
2.3.Geleneksel Sivil Mimarlık Mirasının Turizm Amaçlı Kullanılması	6
2.3.1 Yeniden Canlandırma ve Sürdürülebilir Turizm	7
3. ALAN ÇALIŞMASI: KONYA TARİHİ KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ.....	8
3.1 Çalışma Alanının Konumu	8
3.1.1. Çalışma Alanının Kent İçindeki Yeri	9
3.1.2 Çalışma Alanının Tarihçesi	10
3.1.3 Mevlana Dergâhı Mevkii ve Çalışma Alanı Sınırları	11
3.2 Çalışma Alanının Karakteristikleri-Analizi	12
3.2.1 Çalışma Alanında Bulunan Önemli Yapılar ve Çevre Oluşumuna Katkıları	12
3.2.2 Geleneksel Tarihi Konya Sivil Mimarlık Yapıları	15
3.2.3 Konya Evlerinin Mimari Özellikleri.....	20
3.2.4 Çalışma Alanının Sosyo-ekonomik Durumu	21
4. KONYA MEVLANA DERGÂHI MEVKİİ CİVARINDA BULUNAN SİVİL MİMARLIK YAPILARI	22
4.1 Konya Mevlana Dergâhı Civarında Bulunan Sivil Mimarlık Yapılarının Kültür Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi.....	23
4.2 Alan Çalışması Kapsamında Seçilen Konutların Yeniden İşlevlendirilmesi	24
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKLAR	70
ÖZGEÇMİŞ	75

1. GİRİŞ

Değişimin sürekli ve hızlı olduğu dünyada yaşam koşulları, gelenekler, yapım teknikleri gibi faktörlerde değişime uğrayarak kent değerlerinin oluşumunu doğrudan etkilemişlerdir.

Bir toplumun kimliğini yansıtabilmesi, sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri koruyup, gelecek kuşaklara aktarabilmesine bağlıdır. Yıldız Kuyrukçu ve ark. (2015), bu değerlerin yok olmasını önlemenin yolunun, yapıları içine alan tarihi çevrelerin yeniden kullanılabilir duruma getirmek olduğunu belirtmiştir. (Yıldız Kuyrukçu ve ark., 2015).

Korunması gereken tarihi çevrelerde bulunan anıt niteliğindeki tarihi yapılar ise, toplumların geçmiş dönemlerde ki sosyo-kültürel, ekonomik ve politik değerlerini yansıtır. İlk işlevini yitirmiş bu tarihi yapıları korumak; yapıların mekânsal ve sosyal sürekliliğini sağlamakla gerçekleşmektedir. Akın ve ark. (2018), bu anlayışın esas olduğu korumada, tarihi yapıların değişen ihtiyaçlara cevap verebilmesinin en iyi yollarından birinin, yapılara yeni işlevler verilerek yeniden kullanılmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir. Böylece yeni işlev verilen yapılar hem muhafaza edilmiş hem de gelecek nesillere daha sağlıklı bir biçimde aktarılmış olacaktır (Akın ve ark., 2018).

Bu kapsamda Konya ili, tarihi kent merkezinde ve kentsel sit alanı içerisinde bulunan tarihi Konya evleri çalışmada ele alınmıştır.

1.1 Çalışmanın Amacı

Kültür turizminin gelişen bir alanı olan kültürel mirasın turizm amaçlı değerlendirilmesi hususu günümüzde giderek önem kazanmaktadır. Bu çerçevede kültürel varlıklar geleneksel konutlar ve mimari doku koruma altına alınarak turizm amaçlı kullanılmaktadır. Özgün mimari özellikleri ile geleneksel konutlara yeniden işlev verilerek değerlendirilmesi turizm ve sosyal yaşam açısından önemli hale gelmektedir.

Bu çalışma, kentsel bir dokunun yok olma tehlikesini konu alarak, sivil mimari belleğin, mimarlık alanına kazandırılmasını konu edinmiştir. Bu kapsamda çalışmanın amacı; kültürel mirasın korunması bağlamında Konya tarihi kent dokusunda sivil mimarlık örneklerinin korunabilmesi için öneriler geliştirmeye çalışmaktır. Bu yapıların yeniden kullanılmasına yönelik koruma- geliştirme stratejilerinin, kavram ve içeriğinin

belirlenmesidir. Bu içerik kent merkezinin yeniden canlandırılması, kültürel sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla kültürel mirası daha görünür kılan turizm odaklı kullanımdan geçtiği düşünülmektedir.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

“Koruma” kavramı, korunacak olan değer ve kullanıcıdan bağımsız düşünülemez. Bu anlamda çalışma kapsamında ele alınan bu konunun, Konya tarihi kent merkezinde yer alan Mevlana Dergâhı civarında incelenerek, yaşanan fiziksel, sosyo-kültürel değişimin, koruma ve planlama ilkeleri ile sunulması hedeflenmektedir.

Şahin (2008), tarihi çevrelerde planlama yapılmadan gerçekleşen dönüşümün yok olmayı da beraberinde getirdiğini söylemiştir. Mülklerin el değiştirerek düşük gelir gruplarına kiraya verilmesi ile oluşturdıkları çevrelerin yaşam kaliteleri düşmektedir (Şahin, 2008).

Çalışmanın örneklem alanı Konya tarihi kent merkezinde yer alan Mevlana Dergâhı civarındaki koruma yenileme alanı içerisinde bulunan geleneksel Türk evi karakterindeki yapıları kapsamaktadır. Koruma yenileme alanına ilişkin planlama süreci ve Mevlana Dergâhı civarındaki sivil mimari yapıların geçmişten günümüze gelişimi incelenmiştir.

Tez çalışması kapsamında; sosyal çöküntü alanı haline dönüşmekte olan, seçilen çalışma evreni içerisinde bulunan, yeniden değerlendirme kavramı ile birlikte işlevlendirilen az sayıdaki geleneksel sivil mimarlık yapılarının, turizme yönelik fonksiyon değişikliklerinin değerlendirilmesi ve gerekli öneriler ile ekonomik ve teknik olarak uygulanabilir bir çalışma olması hususunda tartışılması amaçlanmaktadır.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada kültürel bir öge olan geleneksel sivil mimarlık mirası yapılarının, günümüzde yeniden işlevlendirme kapsamında turizm amaçlı değerlendirme sürecinin tartışılması, irdelenmesi ve problemin tespiti hedef olarak belirlenmiş ve bu bağlamda öneriler ortaya konmuştur.

Mevlana Dergâhı civarında yer alan ve günümüzde işlevini yitirmiş geleneksel mimariye uygun olarak seçilen tarihi konutların, mimari ve yapısal özellikleri

incelenerek, yeni işlevinin mekânsal ve kullanıcı gereksinimlerine, cevap verip veremediğini tespit etmek problemin temelini oluşturmaktadır.

Çalışmada öncelikle araştırmanın kuramsal temelini oluşturabilmek için tarihi kent merkezlerinde yer alan sivil mimarlık yapılarının turizm amacıyla yeniden kullanılmasına yönelik kaynak araştırması yapılmış ve bu süreçte karşılaşılan sorunlar ve ilgili süreç incelenerek, tespitler yapılmıştır. Konu özelinde Konya Karatay Belediyesi, KUDEB arşivinden faydalanılmıştır.

Çalışma alanını oluşturan Mevlana Dergâhı mevkiî çevresinde yer alan konutların geçmişten günümüze geçirmiş olduğu değişimler incelenmiştir. Bölgenin demografik yapısı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre grafikler ile açıklanmıştır.

Seçilen çalışma alanı bünyesinde tarihi ve kültürel nitelikteki yapıları; tescilli sivil mimarlık öğelerini bünyesinde barındırmaktadır.

Literatür çalışmalarının ardından, çalışma evreni olarak belirlenen Konya Mevlana Dergâhı mevkiinde ve çevresinde yer alan sivil mimarlık yapılarından on adet konut belirlenmiştir.

Seçilen yapıların geçmişten günümüze geçirmiş olduğu fiziki dönüşümler ve müdahaleler tespit edilmiş ve hangi işlevlere hizmet ettiği araştırılmıştır. Yapılara ilişkin rölevo çalışmaları, geçmişe ve günümüze ait fotoğraflar, araştırmanın temel materyallerini oluşturmaktadır. Yerinde tespit ve belgeleme çalışmaları ile birlikte, ilgili kişilerle görüşmeler yapılmıştır.

Öncelikle seçilen konutların kroki şematik planları ve cepheleri çizilmiştir. Daha sonra yapının cephe boyutundaki değişimler belirlenmiş ve nedenleri tespit edilmiştir.

Bu değişimler tanımlanan bir lejant ile gruplandırılmıştır.

Ayrıca bu konutlarda yeni işlevlerde yaşayan kullanıcılarla konutların yeniden işlevlendirilmesi sonrasında yaşanan sorunlar konusunda görüşmeler yapılmış olumlu buldukları ve onayladıkları uygulamalar ile ilgili düşünceleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu yapıların günümüzde hangi işlevlerle kullanılabileceği ve turizm amaçlı değerlendirmenin türü hakkında tespitler sunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın temel kavramlar ve kavramsal çerçevesine yönelik araştırmalara yer verilmiştir. Mevlana Dergâhı civarındaki konutların günümüzdeki kullanımları değerlendirilip, öneriler yapılırken ele alınan temel kavramlar ve yaklaşımlar incelenmiştir. Çalışmanın kavramsal çerçevesinde ise, kültürel mirasın ve kültür turizmi gibi kavramların kapsamı ele alınmıştır. Yeniden canlandırma ve turizmin tarihi değerleri koruma noktasındaki yeri incelenmiştir.

2.1. Kültürel Miras

Kültür, oldukça kapsamlı bir kavram olmakla birlikte Omar (2013), kültürün bir nesilden diğerine aktarılan ve aktarılırken tazelenen bir süreç olduğunu belirtmiştir. Kültür en genel anlamıyla; sosyal grupları tanımlayan gelenek ve görenekleri, uygulamaları, dilleri, değerleri ve dünya görüşlerini ifade etmektedir. (Omar, 2013: 84).

Öter ve Ünal (2011), kültürün üreticisi konumunda olan insanın, kültürden bağımsız olarak ele alınamayacağını belirtmiştir. Bu nedenle kültür, zaman ve coğrafyalara göre farklılık gösterebilir (Öter ve Ünal, 2011: 3).

Zaman içinde insan unsuru ile şekillenen ve genişleyen kültür kavramı ile birlikte kültürel miras kavramının kapsamı da genişlemiştir. Kültürel miras yalnızca tarihi eserleri değil, insanı ve insana ait olan değerleri de içine alan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel miras, insanların geçmişten bugüne kadar uzanan, toplumlara kimlik kazandıran, sürekli değişim içinde olan değer, inanç ve gelenekleri içinde barındıran somut ve soyut değerlerin tümünü kapsamaktadır.

Tarihi yapılar ve kalıntılar, geçmişten günümüze kadar gelip, bizlere yapıldığı döneme ait önemli bilgiler verse de kültürel mirası anlamak için yetersiz kalmaktadırlar. Çünkü kültürel miras tarihi kalıntılarla sınırlı olan bir kavram değildir (Atak ve ark., 2017).

Özgen (2016), kültürel mirasın, yapısal oluşum sebeplerine göre somut ve soyut olarak ikiye ayrıldığını belirtmiştir. Somut kültürel mirasın ise, taşınmaz ve taşınabilir olarak ikiye ayrıldığını belirterek, bu somut kültürel mirası; arkeolojik alanlar, anıtlar, heykeller, savaş alanları gibi fiziki unsurların oluşturduğunu söylemiştir. Somut

olmayan kültürel miras içinde ise; sanat, dil, gelenekler gibi fiziki unsurlar içermeyen öğeler olduğunu söylemiştir (Özgen vd., 2016: 50).

Tablo 2.1. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması (Toylan ve ark., 2017)

Kültürel Miras		
Somut Kültürel Miras		Somut Olmayan Kültürel Miras
Taşınmaz Kültürel Miras	Taşınabilir Kültürel Miras	Müzik Halk Dansları Tiyatro Edebiyat Sözlük Gelenekler El Sanatları Dini Törenler Geleneksel Oyunlar
Mimari Eserler Anıtlar Arkeolojik Sitler Tarihi Merkezler Bina Grupları Kültürel Manzaralar Tarihi Parklar	Resimler Heykeller Arşivler Eski Paralar Fotoğraflar Günlük Eşyalar Kütüphane Eserleri	

Tez konusu kapsamında Mevlana Dergahı civarındaki geleneksel sivil mimarlık öğeleri taşınmaz somut kültürel miras kapsamında ele alınmıştır.

2.2.Kültürel Miras Turizmi

Kültür turizmi farklı kültürleri keşfetme, farklı toplumlar ile kültür etkileşiminde bulunma esasına dayanır. Vatan (2015), gerçekleştirilen bu etkileşimin kişilere, farklı kültürleri, dini inanışları, mimari yapıları, tarihi eserleri, farklı yerleşim biçimlerini ve doğal güzellikleri tanıma imkânı sunduğunu belirtmiştir (Vatan ve Zengin, 2015,636).

Turizmin kültürel miras ile olan ilişkisi kültürel çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir.

Güneş (2004), turizm potansiyeli olan bir bölgede, fiziksel çevrenin önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Turizme elverişli bölgenin coğrafi konumu, iklimi, ulaşımı, tarihi yapıları, kültürel değerleri ile turizm yakından ilişkilidir. Konya tarihi kent dokusunda yer alan Mevlana Müzesi ve oluşturduğu doku bu anlamda önem arz etmektedir. Turistlerin seyahatleri boyunca gidecekleri yerleri, yapabilecekleri aktiviteleri, konaklama süreleri gibi unsurları belirlemesinde bölgedeki kültürel miras değerleri etkilidir (Güneş, 2004,13).

Turizmin dünya ekonomisinde ki önemli konumu, ülkelerin sahip oldukları kültürel kaynaklardan daha etkin faydalanması için teşvik niteliğinde olmuştur. Mancı (2014), kültürel miras alanlarının turizme kazandırılarak, daha etkin bir kullanım ortaya

sunulması, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bölgeye verilen önemin ortaya konması için çalışmaların günümüzde hız kazandığını belirtmiştir (Mancı ve Aydoğdu, 2014: 92).

Miras turizminin gelişmesinin temelinde birçok amaç yer almaktadır. Binoy (2012) bu amaçları; bölge ekonomisinin canlanması, yerel halkın yaşam standartlarının artması, bölgeye turistler için cazip hale getirmek, kültürel mirasın korunmasını sağlamak olarak belirtmiştir (Akt: Okuyucu ve Somuncu, 2012).

2.3.Geleneksel Sivil Mimarlık Mirasının Turizm Amaçlı Kullanılması

Zeppel (1991), kültürel miras turizmini oluşturan temel kaynakların; yapılar, mekânlar ve geçmişe ait somut kalıntılar olduğunu söylemiştir. (Zeppel ve Hall, 1991: 35). Zeppel'in bu söyleminden hareketle geleneksel sivil mimarlık yapılarının kültürel miras turizminde önemli bir noktada olduğu sonucuna varılmaktadır.

Son yıllarda tarihi kent merkezlerini yeniden canlandırma ve bu durumun sürdürülebilirliği için koruma-geliştirme stratejilerinin önem kazandığı görülmektedir. Bu stratejilerin oluşturulmasında ki temel amaç, tarihi kent merkezlerini korumak ve tarihsel izleri günümüze eksiksiz ve doğru bir şekilde taşımaktır.

Apay, Önur ve Bideci (2009), tarihi eserlerin günümüze ulaşmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan müdahalelerin yapay değişikliklerden uzak ve yapının mimari özelliklerini kaybetmeden gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamıştır (Apay ve ark., 2009).

Kültürel miras alanlarını ziyaret eden turistler için oluşan konaklama, beslenme gibi temel ihtiyaçlar da sivil mimarlık mirasının turizm amaçlı kullanımını destekler bir gerekçe niteliğindedir.

İçinde bulunduğumuz yeni yüzyılda kentsel yerleşmelerin sahip oldukları kültürel miras alanları ve yerel kimlik değerlerinin, geniş katılım, işbirliği ve şeffaflık ilkelerini temelinde korunması ve geliştirilmesine dönük arayışlar sürdürülmektedir. Bu tartışmaların büyük bir bölümü, kültürel miras ve diğer yerel kimlik değerlerinin ulusal ve uluslararası düzlemde kentsel ya da kültürel turizm politikaları eşliğinde pazarlanmasına odaklanmakta; bu alanların özgün karakterinin koruma-geliştirilmesini amaçlamaktadır. Dolayısıyla, tarihsel şehir bölgelerinin gerek mekânsal gerekse işlevsel açıdan ortaya çıkardığı beklenti ve talepler ile sosyal-ekonomik ve teknik altyapı alanları ile çevresel sorunlarına ilişkin olarak üretilen planlama yaklaşımları yoluyla

yeniden imarı ya da canlandırılması isteğinin yer aldığı söylenebilir (Carmona, 2001; Albrechts, 2006; Hudson ve James, 2007).

2.3.1 Yeniden Canlandırma ve Sürdürülebilir Turizm

Özden (2008) ve Yenice (2012), yeniden canlandırmayı tanımlarken eskiyen kent bölgelerinin kent sistemi ile yeniden bütünleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu yeniden canlandırma işleminin, eski canlılığını yitirmiş kent bölgelerinde köhnemeye neden olan, sosyal, ekonomik, kültürel ve fiziki etkilerin ayıklanarak mümkün olduğunu söylemiştir (Özden 2008; Yenice, 2012).

Sürdürülebilir turizm kavramından önce, sürdürülebilirlik kavramını özümsemek gerekmektedir. Sürdürülebilir kavramındaki temel amaç; doğal ve insan yapımı tüm kaynaklardan, yok etmeden, niteliğini bozmadan ve geliştirerek, günümüzdeki ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını gözeterek şekilde faydalanmaktır (Demir ve Çevirgen, 2006: 95).

Sürdürülebilir yaklaşım hem günümüz toplumlarına faydalı olmaktadır, hem de yok etmemeyi, doğal, kültürel ve sosyal kaynakların korunarak kullanımının devamını hedefleyerek, gelecek toplumlar içinde fayda sağlamaktadır.

Sürdürülebilirliği turizm boyutuyla ele aldığımızda ise Demir ve Çevirgen (2006)'e göre; ülkenin ekolojik, sosyal ve ekonomik sistemlerini zarara uğratmadan bütün katılımcıların desteği ile yerel ekonomi içinde uzun dönemli sürdürülebilir bir turizm ürününün yaratılmasını sağlamak sürdürülebilir turizmin amacını oluşturmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006: 102-103).

Sürdürülebilir turizm, doğal ve kültürel çevreye olumsuz etkiler yapmanın aksine onları besleyen ve koruyan kaliteli turizm ürünleri geliştirmeyi içermektedir. Ekonomik, sosyal ve kültürel amaçları uyumlu şekilde çalışan bir sistem haline getirmeye çalışan açık değerler disiplini, sürdürülebilir turizmin temel hedefini oluşturmaktadır (Demirtaş, 2017).

3. ALAN ÇALIŞMASI: KONYA TARİHİ KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ

Mevlana Dergâhı, Konya ili sınırları içinde Tarihi kent merkezini oluşturan sınırlar içinde yer almaktadır. Türbe Mahallesi olarak söylenegelen Mevlana Dergâhı civarı kentsel sit alanı sınırları içerisinde yer almaktadır. Bölgenin sit alanı olarak ilan edilmesinin gerekçelerinden bazıları şu şekilde sıralanabilir;

- Geleneksel Türk konut mimarisi ile bölgeye özgü olduğu belirlenmiş mimari öğelerin yoğun bir oluşum göstermesi
- Birçoğunun tek başına önemli bir anıtsal değer taşımadığı halde bir arada olmaları durumunda değer kazanmış bir grup oluşturmaları
- Tarihi kentin karakteristik dokusunu yansıtan yapıların birçoğunun burada yer alması
- Yapıların korunmaları durumunda, günümüz koşullarına uygun bir işlev ile yeniden kullanılmalarının ekonomik ve işlevsel kazanç sağlaması
- Kentini tarihi merkezini oluşturmaları
- Anıtsal yapıların birçoğunun bu bölgede bulunması
- Yapıların geleneksel dokulara sahip olmaları

3.1 Çalışma Alanının Konumu

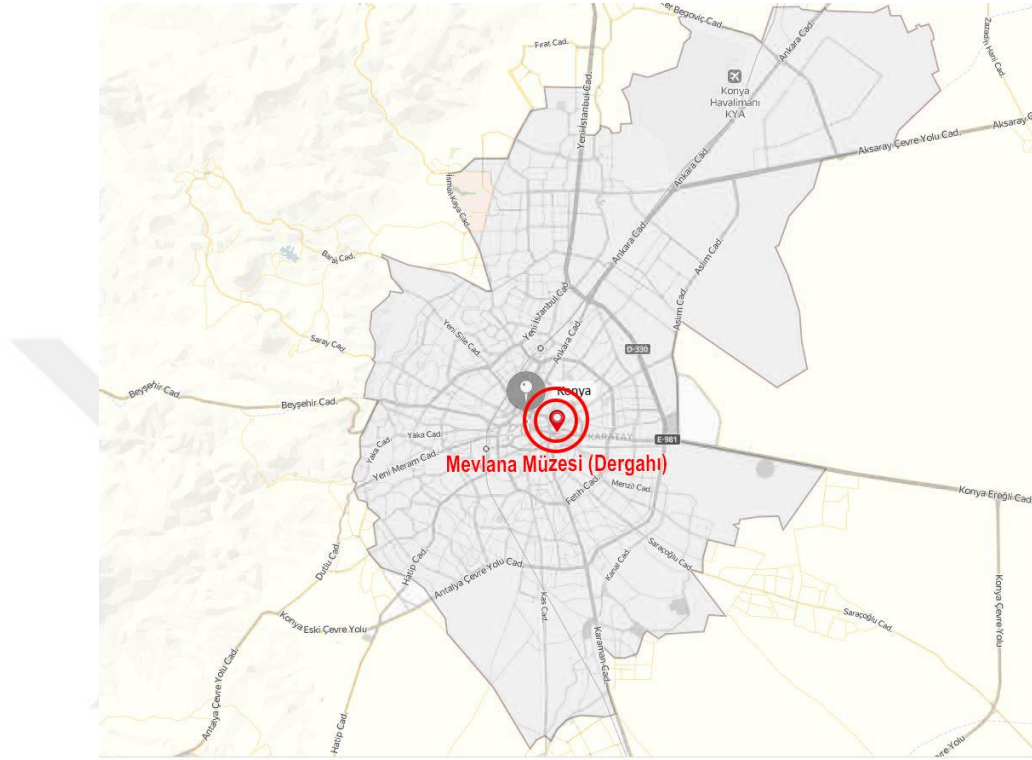

Şekil 3.1 Türkiye sınırları içinde Konya İli'nin konumu (Url 1)

Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Konya kenti, tarihi dokusu, anıtsal ve geleneksel sivil mimarlık yapıları ile mimari de önemli bir yere sahiptir. Ancak hızlı bir nüfus artışı, buna bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz kentsel tasarım yaklaşımları,

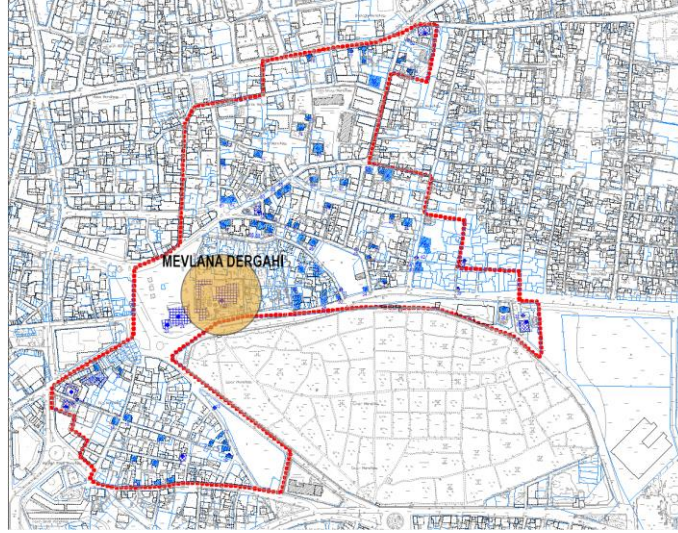
tarihi doku karakterine zarar vermektedir. Tarihi dokuda görülen bu tahribat zaman içinde yapıların yıkımlarına varan sonuçlar doğurmaktadır.

3.1.1. Çalışma Alanının Kent İçindeki Yeri

Şekil 3.2 Mevlana Müzesi'nin Konya kenti içindeki konumu (Url 2)

Türbe Mahallesi adını Büyük Türk Mutasavvıfı Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin türbesinden almıştır. Konum itibarıyla, eski kentin doğusunda, dış kaleden “Bab-ı Aksaray”dan çıkılarak ulaşılan, güneyinde tarihi Üçler Mezarlığı ve eski Aksaray Caddesi ile sınırlanmış, kuzeyde Köprübaşı Caddesi'ne kadar benzer niteliklere sahip tarihi bir alanda olup, doğusunda Konya'nın eski mahallelerinden Dolapbattallar, batısında ise Bab-ı Aksaray Mahallesi yer alır. Batıdan tarihi kent merkezine komşudur (Alkan, 1994).

Şekil 3.3 Mevlana Dergahı Çevresi kentsel sit alanı sınırı (İmar Planı Açıklama Raporu, 2014)

27.05.2013 tarih ve 1354 sayılı Konya Kültür Varlıkları'nı Koruma Bölge Kurulu kararı ile Piri Mehmet Paşa Külliyesi Koruma Alanı ve Mevlana Külliyesi Koruma Alanı ile bütünleşen ve sınırları revize edilen alanda Kentsel Sit Sınırı belirlenerek tescil edilmiştir (İmar Planı Açıklama Raporu, 2013).

3.1.2 Çalışma Alanının Tarihçesi

Tarih boyunca Konya önemli bir kadim şehir olarak varlığını sürdürmüştür. Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olan Konya'da yerleşik hayatın, yapılan kazılar neticesinde M.Ö. 6000 yıllarına dayandığı tespit edilmiştir (Arık, 1941; Akok, 1972).

Günümüzde tarihi kent merkezi sınırları içinde yer alan Alaeddin Tepesi, kentin ilk yerleşim alanı olmuştur. Höyük niteliğindeki bu bölgede yapılan arkeolojik kazılar ile katman katman Osmanlı çağı, Selçuklu çağı, Bizans çağı, Roma ve Yunan çağı, Frig kültür çağına ait izler ortaya çıkmıştır (Özcan ve Yenice, 2008).

Alkan (1982), Alaeddin Tepesi ve güneyinde yer alan yerleşim alanlarının, Osmanlı Dönemi'nde doğu yönünde gelişim gösterdiğini belirtmiştir. Gerekçesi olarak ise, Alaeddin Tepesi'nin doğusuna suyun getirilmesini ve Mevlana Dergahı'nın da doğuda yer almasını göstermiştir (Alkan, 1982).

Konya kültürel miras olan Çatalhöyük'e ev sahipliği yapmaktadır. Varlığı Neolitik devire dayanan bir yerleşim merkezi olan, tarihi öneme sahip Çatalhöyük, 2012

yılında Unesco Dünya Miras listesine girmiştir. Bu bölgedeki yerleşim günümüzden 9400 yıl öncesine dayanmaktadır.

Neolitik döneme uzanan varlığı ile Konya, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Farklı toplumlar ile kültür etkileşimi içinde olmuştur.

Konya 13. yüzyıldan beri zaman zaman İslam dünyasının kültür başkentliğini yapmıştır. Büyük İslam müteferrikleri, mutasavvıflar, sanatkârlar; ilim, fikir ve sanatlarını yarı kutsal saydıkları Konya'da geliştirmişlerdir.

Kent bu faktörlere bağlı ve hızlı büyüme göstermeye başlamıştır.

Konya jeopolitik konumu nedeniyle geçmişten gelen ve uzun yıllar devam eden yerleşim merkezi olarak tarihi bir Makro forma sahiptir. Selçuklu Devleti'ne yaklaşık 200 yıllık başkentlik yapmış olan kent birçok önemli anıtsal ve sivil Mimarlık örneğini barındırmaktadır. Ancak son yıllarda kentleşme hızı artan Konya'nın özellikle tarihi bölgelerinde çok sayıda taşınmaz kültür varlığı yapı yıkılmış ya da tarihi dokuya zarar veren yenilemeler yapılarak, kent kimliğini yitirme durumuna gelmiştir. Konya'nın tarihi kent merkezi, fiziksel, işlevsel ve sosyal açıdan bozulma yaşaması nedeniyle yeniden ele alınması gereken alt bölgelerden olan Mevlana Dergâhı civarı ve çevresi tez çalışması kapsamında ele alınmış, bölgedeki yapıların günümüzde turizm amaçlı kullanılarak varlığının sürdürülmesi hedeflenmiştir.

3.1.3 Mevlana Dergâhı Mevkii ve Çalışma Alanı Sınırları

Çalışma alanı tarihi kent merkezinin odak noktası sayılan Mevlana Dergâhı ve yakın çevresini kapsamaktadır.

Mevlana Dergâhı ve civarındaki yerleşim; Mevlana Caddesi, Tarihi Bedesten Çarşısı, Dolappare Mahallesi, Aziziye Mahallesi, Akçeşme Mahallesi, Mengüç Sokak mevkilerinden oluşmaktadır.

Tarihi dokuya sahip yerleşkenin günümüzde kent merkezi ile olan bağlantısı ana güzergâh olarak Mevlana (Alaeddin) Caddesi ile sağlanır.

Konya'nın ticari ve sosyal açıdan önemli caddesi olan Mevlana Caddesi yakın çevresinde konumlanan çalışma alanında; çeşitli ticari işlevler yanında, yerli ve yabancı ziyaretçilere hizmet verecek turistik konaklama alanlarının, sosyal ve kültürel merkezlerinin oluşturulması ile bölgenin canlandırılması hedeflenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda birçok proje geliştirilmiş ve gerçekleştirilmiştir.

Mevlana Dergahı civarında geliştirilen ve gerçekleştirilen projelerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

-Özel Planlama Alanı 2 (ÖPA 2) olarak belirlenen alan için kentsel yenileme öneri projeleri

- ‘Mevlevi Müzesi’
- İl Kültür binası yenileme projesi
- Sağıklaştırma projeleri
 - Mevlana Caddesi cephe yenileme ve Kentsel tasarım projesi
 - Bedesten cephe sağıklaştırma projesi
 - Mengüç Caddesi cephe sağıklaştırma projesi

3.2 Çalışma Alanının Karakteristikleri-Analizi

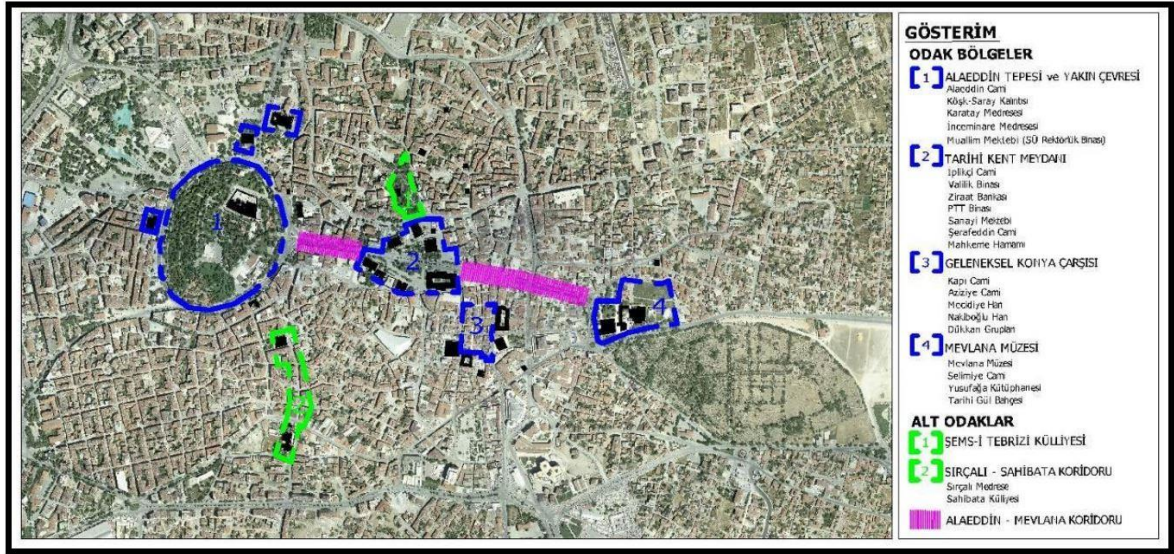
3.2.1 Çalışma Alanında Bulunan Önemli Yapılar ve Çevre Oluşumuna Katkıları

Konya Mevlana Dergahı civarında bulunan yapılar Mevlana külliyesi ve Sultan Selim Camii bir yana bırakılacak olursa Osmanlı İmparatorluğu'nun son devirlerinden kalan az sayıda yapı ve Cumhuriyet Dönemi yapılarından oluşmaktadır. Konya'da modern yapı malzemeleri ve teknikleri kullanılmaya başlamasına kadar, mekânsal sürekliliğin kendi kendini üreten benzer süreçlerde süre geldiği bilinmektedir. Bu bakımdan tarihi dokuda yer alan mevcut yapılar gerek mimari üslupları, gerekse yakın çevre ve iç mekan organizasyonları bakımından tarihi Konya evleri niteliklerini korumaktadır.

Ancak kent genelinde özellikle 1970'lerde başlayan hızlı kentleşme ve bunun getirdiği yapısal değişim yönündeki baskılar Mevlana Dergâhı civarında ve yakın çevresinde bulunan tarihi dokuyu tahrip etmeye bozmaya hatta yok etmeye başlamıştır. Bu geleneksel karaktere sahip yapılar, yeniden kullanım sürecine göre biçimlenememiş yapıların yerini yeni yapılar almaya başlamıştır.

Türbe Mahallesi içinde bulunan ve yaşayan 3 önemli tarihi yapı dışında türbe Mahallesi'nin kuruluşundan günümüze kadar değişik devirlerden gelebilen yapıların içinde sivil mimarlık örneklerinin ayrı bir yeri vardır. Bu binaların önemli bir bölümünü 1900'lü yıllardan sonra yapılanlar oluşturmaktadır. Özellikle taş malzeme ile yapılmış sivil mimarlık örneklerini 150 yıla kadar uzanan bir geçmişe sahip oldukları

görülmektedir. Bu yapılar özellikleri bakımından da karakteristik Türk evi niteliklerine sahiptir ve günümüze kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Şekil 3.4 Konya Tarihi Kent Merkezi odak noktaları (Yenice, 2011)

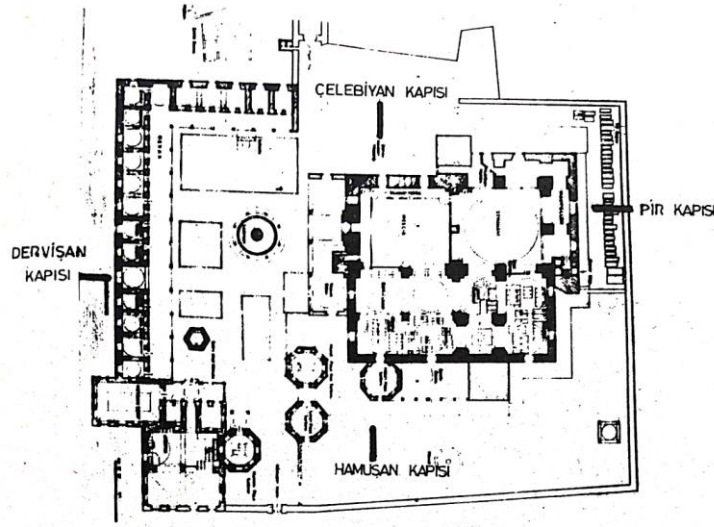
Yenice (2011)'e göre Konya tarihi kent merkezi dört odak bölgesinden oluşmaktadır. Şekilde görüldüğü üzere bunlardan ilki; kentin ilk yerleşim merkezini oluşturan Alaeddin Tepesi ve yakın çevresi, ikincisi Mevlana Müzesi ve yakın çevresidir. Üçüncü odak bölge olarak Valilik binası ve yakın çevresi, son odak noktası olarak ise Şems-i Tebrizi Külliyesi ve yakın çevresidir (Yenice, 2011).

Mevlana Külliyesi: Günümüzde farklı dönemleri yansıtan, Mevlana yapılar topluluğunun (külliye) ana çekirdeğini Mevlana'nın babası Sultan-ül Ülema'nın mezarı oluşturur. Sağlığında çevresi ile birlikte burada gezintiye çıkan Mevlana'nın babası Bahaeddin Veled'e Sultan tarafından bu gül bahçesi armağan edilir. Vefatından sonra da buraya defnedilir. 17 Aralık 1273 tarihinde Mevlana'nın vefatı ile Babasının yanına defni külliye'nin ilk yapısı olarak türbe bölümünün inşasını sağlamıştır. Türbenin gerek gövdesi gerekse külâhı günümüze kadar birçok tadilat geçirerek günümüze gelebilmiştir (Özönder, 1985).

Zamanla türbeye ilave edilen, mescit, semahane, matbah-ı şerif (mutfak), meydan-ı şerif, derviş hücreleri ve muhtelif türbelerle yapı, Mevleviliğin merkezi haline gelmiştir.

Bu yapılar topluluğunu çevreleyen duvarlar üzerinde dört kapı bulunmaktadır. Bunlar dergâhın batısında derviş hücrelerinin arasında bulunan "Dervişan kapısı",

güneyde; Üçler Mezarlığı'na açılan “Hamuşan kapısı”, doğuda; ” Pir kapısı”, kuzeyde; Çelebi konaklarının bulunduğu yerleşmeye açılan “Çelebiyan kapısı”dır (Alkan, 1994).

Şekil 3.5 Mevlana Külliyesi ve Kapıları (Alkan, 1994).

Külliye duvarları içinde gelişen bu yapılardan başka medrese Han hamam ve Mescit gibi bugün hayatta olmayan Yusuf Ağa Kütüphanesi ve Sultan Selim Camii gibi hala hizmet vermeye devam eden yapılarla da bütünleşen külliye Yüzlerce yıl Konya'nın sosyal fiziki ve ekonomik yapısını etkileyen önemli bir merkez haline gelmiştir (Konyalı, 1965).

Mevlana Külliyesi ülkemizde kültürel turizm bakımından en önde gelen ziyaretgâhlardan birisi durumundadır.

Sultan Selim Camii: Mevlana Dergâhının batısında bulunan camiinin yapımı 1558-1567 yılları arasında tamamlanmıştır. II. Sultan Selim'in Konya Valiliği süresince inşa edilen yapı Klâsik Osmanlı mimarisinin Konya'daki en güzel örneklerinden biridir

Yusuf Ağa Kütüphanesi: Günümüzde bünyesinde nadide yazma ve eski harfli basma eserlerin bulunduğu 18 yüzyıl sonunda yaptırılan bir kütüphanedir. Sultan Selim Camii'nin batı yönüne bitişik konumdadır.

3.2.2 Geleneksel Tarihi Konya Sivil Mimarlık Yapıları

Çalışma alanının geniş sınırlarını oluşturan Konya ilinde ki sivil mimarinin kökeni Cumhuriyet öncesine dayanmaktadır. Tarihi M.Ö. 3000’li yıllara dayanan bir höyük olan Alaeddin tepesinden başlayan yerleşim, zamanla genişleyerek sokakları oluşturmuştur. Berk (1951), avlulu evlerden oluşan bu dar ve çıkmaz sokakların, hâkim rüzgâr yönüne göre ve yabancıya karşı mahremiyeti sağlayacak şekilde oluştuğunu belirtmiştir.

Sokaklara açılan bu avlular, içinde; taş temeller üzerinde yükselen, kerpiç ile yapılmış, toprak damlı geleneksel Konya evlerini barındırmaktadır (Arat, 2018).

Şekil 3.6 1800’lü yıllarda Konya Şehir Evlerinden Görünümler (Karpuz, 1996)

Tarihi bir höyük olan Alaeddin Tepesi ile Mevlana Dergâhı aksında yerleşim alanları oluşmuştur.

Mevlana Dergâhını içine alan Mevlana mevkiinin gelişimi ise, temelinde Mevlana soyundan gelen kişiler başta olmak üzere, Mevlana Celaleddin Rumi’yi seven ve türbesine yakın olmak isteyen kişilerin türbe ve çevresinde konutlarını yapması ile başlamıştır. Buna bağlı olarak Mevlana Dergâhı çevresinde Türbe Mahallesi gelişmiştir ve hem manevi hem de fiziki bir merkez niteliğini kazanmıştır.

Kent kültürüne uyum döneminde kurulan bu ilk yerleşimler, yerleşik kültürün ilk örnekleridir

Bu yapılaşmaların başlamasından günümüze değin Mevlana Dergâhı dokusunda ve yakın çevresindeki doku tez çalışması kapsamında analiz edilmiştir. Bu çalışma ile, kültürel mirasın korunması bağlamında özgün geleneksel konutların yeniden işlevlendirilerek yaşatılmasını hedeflenmiştir.

Konya geleneksel sivil mimarlık mirası arasında bulunan konutlar geleneksel Türk evinde olduğu gibi benzer şemalara sahiptir. Bu nedenle ilk olarak Türk evi kavramını ve mekân tipolojisini kavramak gerekmektedir.

Türk Evi

Kuban (1982)'a göre geleneksel Türk evi, Türk aile yapısının yaşam kültürünü ve törelerini yansıtan bir plan tipolojisine sahip olup, asırlarca Türk insanının gereksinimine cevap vermiş bir konut tipidir (Kuban, 1982).

Genel olarak farklı bölgelerde bulunan fakat yakın plan tipolojisi sergileyen Türk evi, bölgelerin yöresel malzemesi ve iklim şartlarına göre farklılıklar göstermektedir. Karadeniz ve Marmara Bölgesi'nde ahşap, İç Anadolu Bölgesi'nde kerpiç, Doğu Anadolu bölgesinde ise taşın kullanımı yaygın görülmektedir. Tüm bölgelerde ise ortak özellik olarak; içe dönük, mahremiyet unsurunun gözetildiği plan tipolojisi kullanılmıştır.

Türk evi kavramını ortaya koyan Eldem (1954), bu evlerin birbirinden farklı coğrafyada, mesafede ve çok farklı şartlar altında inşa edilmiş olmalarına rağmen aralarında daima ortak bir karakterin olduğunu vurgulamıştır. Geleneksel Türk evinin Osmanlı Devleti'nin fethettiği sınırlar içerisinde 500 sene geçerliliğini sürdürebilmesinin sebebini bu karakter birliğine bağlamıştır (Eldem, 1954).

Türk evinin tarihine baktığımızda Osmanlı Devleti sınırları içinde ortaya çıkmış ve kendine özgün özellikleriyle varlığını sürdürmüştür. Fakat günümüzde toplumun yaşam standartları ve gelişen teknoloji karşısında farklı konut tipolojilerinin ortaya çıkması sonucu Türk Evi yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Tez çalışması kapsamında Mevlana Dergâhı civarındaki konut yapılarının analizlerini yapabilmek için Türk Evinin sahip olduğu mekân tipolojisini bilmek gerekmektedir.

Türk evi mekan tipolojisi

Türk evinin en temel birimi odadır. Cansever (1994), odanın göçebe yaşam tarzında kullanılmış olan Otağ (çadır-yurt) dan türetildiğini ve odaların bir araya gelerek Türk evini oluşturduğunu ifade etmektedir (Cansever, 1994).

Geleneksel Türk evi eyvana açılan tek katlı yapılar olarak ortaya çıkmış olsa da genelde iki katlı olduğu tespit edilmiştir. Günay (2001), 16.- 17. yüzyıl yapılarında kat sayısı arttıkça avluya dönük olan yapının sokağa doğru açılma gösterdiğini belirtmiştir (Günay, 2001).

Aynı zamanda Eldem (1995), Türk evinde kat sayısı arttığında, esas kat işlevinin en üst katta olduğunu ve alt katın yaşama mekânı olarak kullanılmadığını belirtmiştir (Eldem,1995).

18. yüzyıldan sonra bölgeler arası etkileşim ile malzeme ve fikir alışverişleri gerçekleşmiş, Tanzimat'tan sonra değişen ve gelişen düşünce yapısı konut mimarisine de yansımıştır.

Türk evinde plan elemanları en genel haliyle; odalar, sofalar, geçit ve merdivenlerdir.

Odalar

Türk evinde odaların sayı ve şekilleri plan tipolojisinde farklılıklara yol açmaktadır.

Her bir oda, içinde gündelik ihtiyaçların karşılanabileceği niteliklere sahiptir. Oturma, yatma, yeme-içme, yıkanma ve yemek pişirme gibi temel barınma ihtiyaçlarına cevap verebilecek donanımına sahiptir.

Geçit ve Merdivenler

İki odayı birbirine bağlayan plan elemanına geçit denmektedir.

Merdivenler ise, konum olarak sofanın içinde bulunmaktadır.

Eldem (1987), plan çeşitlerine göre Türk evlerini; sofasız, dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı olmak üzere dört sınıfta toplamıştır (Eldem, 1987).

Sofalar

Türk evinde odalar sofa olarak adlandırdığımız ortak mekâna açılmaktadır.

Sofa bir geçit olmakla beraber aynı zamanda bütün ev halkının toplandığı, düğün ve eğlenceler tertip ettiği bir yerdir (Eldem, 1954).

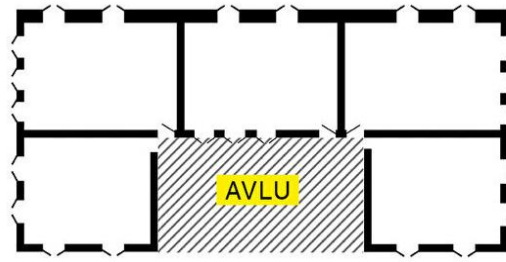
Sofanın konumu odaların önünde, arasında ya da ortasında olarak farklılık göstermektedir. Sofanın konumu, evin dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı olarak plan farklılıklarına yol açmaktadır.

Sofasız plan tipi

İlk olarak ortaya çıkan plan tipolojisi olarak bilinmektedir. Odaların yan yana sıralanmasıyla oluşmaktadır ve odaların birbirleriyle ilişkisi yoktur. Sofa vazifesini avlu görmektedir.

İki katlı olan örneklerinde odalar arasında geçit, balkon ile sağlanmaktadır. Avluda bulunan merdiven ile üst kata ulaşılmaktadır.

Bu plan tipolojisi iklimin sıcak olduğu güney bölgelerinde kullanılmış olup, soğuk iklimin olduğu bölgelerde tercih edilmemiştir.

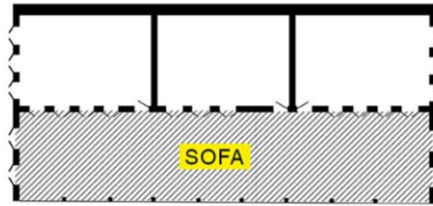
Şekil 3.7 Sofasız plan tipini gösteren şematik plan (Url 3)

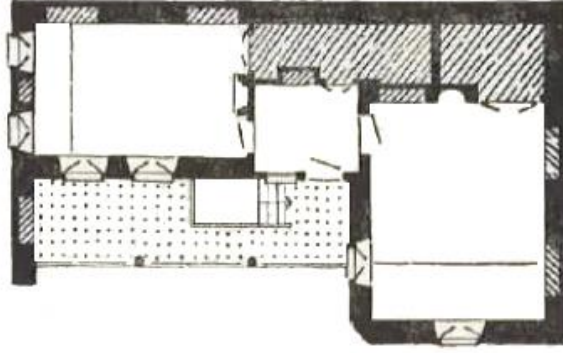
Şekil 3.8 Konya'da 18. Yüzyıla ait sofasız plana sahip bir ev (Eldem, 1954)

Dış sofalı plan tipi

Bu plan tipolojisinde odalar birbirine bir sofa ile bağlanmıştır. Eldem (1954), planın şekline göre ön, köşe açık sofalı, hayatlı, sergahlı ve sayvanlı ev olarak adlandırılabilceğini belirtmiştir.

Şekil 3.9 Dış sofalı plan tipini gösteren şematik plan (Url 3)

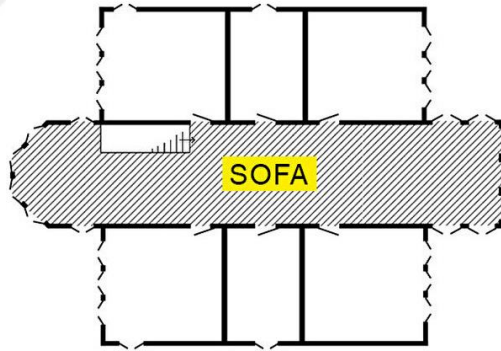

Şekil 3.10 Konya’da bulunan dış sofalı plan tipine sahip bir ev (Eldem, 1954)

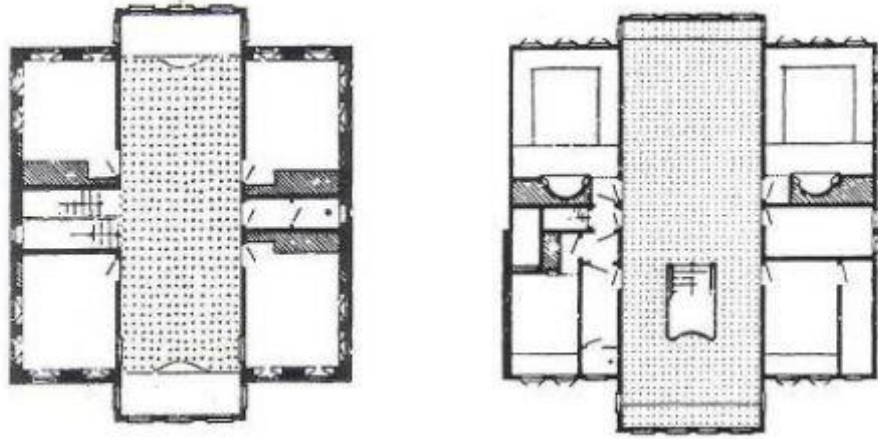
İç sofalı plan tipi

En çok karşılaşılan bu plan tipolojisi “Karnıyarık” olarak da adlandırılmaktadır. Sofanın her iki yanına odaların dizilmesiyle meydana gelmektedir.

Eldem (1954), bu tipin daha çok tercih edilmesinin sebeplerinden birinin; iç sofalı plan tipinin, dış sofalı plan tipine göre daha korunaklı olmasından kaynakladığını söylemiştir. Bir diğer tercih sebebi ise; iç sofalı plan tipinin nazaran daha az yer işgal ederek, şehir içinde kullanımının daha uygun olmasından kaynakladığını belirtmiştir.

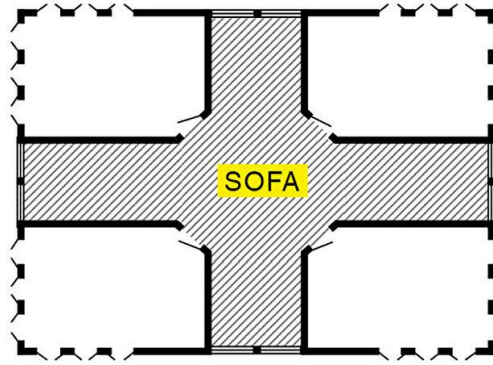

Şekil 3.11 İç sofalı plan tipini gösteren şematik plan (Url 3)

Şekil 3.12 Konya’da bulunan iç sofalı plan örnekleri (Eldem, 1984)

Orta sofalı plan tipi

Şekil 3.13 Orta sofalı plan tipini gösteren şematik plan (Url 3)

3.2.3 Konya Evlerinin Mimari Özellikleri

Tezin bu bölümünde Konya tarihi kent merkezinde bulunan geleneksel konutları yapı ölçeğinde analiz etmeden önce Konya evlerinin genel mimari özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Geleneksel Konya Evleri, hayatlı-sofasız, hayatlı, mabeyinli (mabeynli), iç sofalı plansal çeşitlikte geleneksel ev tiplerine sahiptir. Konya Evleri 17 ve 18. yüzyıllarda değişime uğramış, daha önce kullanılan tek katlı plan tipi hayat ile bütünleşerek, iki odalı mabeyinli, zemin kat kışlık, üst katın-da yazlık, düz damlı yaygın bir plan tipine dönüşmüştür (Berk 1951).

Konya’da iklimin de etkisiyle genelde tercih edilmiş iç sofalı plan tipinde, giriş ve hol kısmını oluşturan mabeyin adı verilen mekâna avludan (hayattan) ulaşılarak

geçilmektedir. Aslında mabeyinden odalara geçiş sağlandığı için genelde bir yaşama mekânından çok geçiş mekânı olarak kullanılmaktadır. Ancak büyük ebatlı sofa nitelikli mabeyinlere sedirlerin getirilmesiyle özellikle yaz aylarında en çok kullanılan yaşama mekânı olmuştur (Eldem 1984).

3.2.4 Çalışma Alanının Sosyo-ekonomik Durumu

Tarihi çevrelerin toplumsal ve fiziksel yapısını değiştiren en büyük etken; tarihi çevrelerde bulunan korunmaya değer, tescilli, geleneksel konutların kullanıcılar tarafından terk edilerek, bu mülklerin kente göç eden düşük gelirli nüfusa bırakılmasından kaynaklanmaktadır.

Şahin (2008), tarihi çevrelerdeki bu değişimi; süzülme, mülklerin el değiştirmesi, ve mülklerin kaderine terk edilmesi olarak üç temel sebeple ilişkilendirmiştir (Şahin, 2008).

Süzülme süreci olarak adlandırılan ilk faktör William Grigsby tarafından, zincirleme bir hane halkı hareketi ile yüksek gelirli hane halklarının yeni konutlara geçerken, konut stokunun en altındaki eski konutlar da düşük gelirli hane halklarına kalması olarak tanımlanmaktadır (Oğuz, 2003).

Satışlar ve miras yoluyla ortaya çıkan el değiştirme olgusu tarihi çevrelerde büyük değişimlere yol açmaktadır. Forrest ve Murie (1989), konutlarda ortaya çıkan el değiştirme sürecinin, kuşaklararası eşitsizliğin sürdürülmesine neden olan önemli bir etken olduğunu söylemiştir (Aktaran; Çanga, 2003).

Mülklerin el değiştirme şekillerini Erendil ve Ulusoy (2004), dört başlık altında toplamıştır. Bunlar; miras yoluyla gerçekleşen satışlar, mülk sahiplerinin bağımsız kararları, aile içine satış, aile dışından birine satış olarak belirtmiştir (Erendil ve Ulusoy, 2004).

Ahunbay (1997), tarihi yerleşimde yer alan mülklerin kaderine terk edilmesinin ve bu tarihi dokuda yer alan önemli anıtsal yapıların ilgisiz kalmasının sosyal ve ekonomik sorunlarla ilişkili olduğunu belirtmiştir (Ahunbay, 1997).

Şahin (2008), satış ve miras yoluyla el değiştiren mülklerin süreç içerisinde mirasçıların olduğunun ya da satın alan kişi tarafından uzun vadede farklı tasarruflar için kullanılması düşüncesi ile koruma bilincinin ortadan kalktığını savunmuştur (Şahin, 2008).

Tarihi çevrelerin bugünkü kullanıcısı yaşadığı yer hakkındaki bilinci oranınca o bölgeyi korumaktadır ve sahiplenmektedir. Bu anlamda bölge halkına gerekli bilincin aşılması gerekmektedir.

4. KONYA MEVLANA DERGÂHI MEVKİİ CİVARINDA BULUNAN SİVİL MİMARLIK YAPILARI

Konya Mevlana Dergâhı civarında ve yakın çevresinde bulunan geleneksel karaktere sahip konutlar kentsel dönüşümün yanlış yorumları ile beraber yok olmaya başlamıştır. Dolapdere Mahallesi, Akçeşme Mahallesi'nde bulunan birçok geleneksel konut ya tahrip olarak yıkılmış ya da kentsel dönüşüm adı altında yıkılarak yok olmuştur.

Günümüzde mevcut dokuda kültürel mirasın temsilcisi olarak az sayıda geleneksel konut ayakta kalmıştır.

Alanda çok az sayıda kalan tarihi konutlara yönelik artan rant baskısı ve popülist yerel politik yaklaşımlar nedeniyle, ilgili yapılar korunamamaktadır. Koruma bilincinin yeterli olmaması nedeni ile geleneksel sivil mimarlık yapıları kendi kaderlerine terk edilerek zaman içinde yok olmaktadır.

Sorunun Tespiti

Konya'da Cumhuriyetin ilanından sonra yeni bir yapılanma sürecine girilmiş ve bu yapılanma içinde yerini bulamayan sivil mimari örnekler ya yok edilmiş ya da kısmen tescillenerek korumaya çalışılmıştır. Cumhuriyet döneminin başından beri yapılagelen imar faaliyetleri pek çok kentte olduğu gibi Konya'nın da tarihî dokusunu olumsuz etkilemiştir. Konya sivil mimarisi dönüşüme uğramadan önce mahalle, sokak ve komşuluk ilişkilerinin çoğunlukla yaşatılarak var olduğu çevrenin biçimlenmesinde etkindir. Çünkü Konya Evleri'nin, çevresiyle oluşturduğu dokuda, üst düzeyde olduğu bir komşuluk ile birbiriyle etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Nitekim eski tarihî mahalleleri dönüştürme sivil mimarinin yok olmasına, kent belleğinin yitirilmesine neden olmaktadır. Çünkü bozularak, değişerek ya da dönüşüme uğratılarak, bölgenin tarihî dokusunun değiştirilmesi ile geçmişe dair dokudan bağımsız olan yeni yapılaşma şekilleri önermekte, bölgenin halkına hitap edememektedir (Arat).

4.1 Konya Mevlana Dergâhı Civarında Bulunan Sivil Mimarlık Yapılarının Kültür Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi

Dünya turizmindeki önemi giderek artan Türkiye'nin, katma değer oluşturmada önemli hususlarından biri, mevcut kültürel mimari yapıları çevrenin, yeniden turizm amaçlı değerlendirilmesidir.

Günümüzde, önemli kültürel mimari mirası oluşturan, tarihi ve mimari yapıları, kentsel dokuları, kültürel değerleri yaşatarak, bugünü tanımlamak, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmak, turizm alanında katma değer oluşturmak açısından önemli bir yaklaşımdır. Dünyada, turizm çeşitleri arasında kültürel mirasın her zaman önemli bir yeri bulunmaktadır. Kültürel mimari mirasın korunarak, gelecek kuşaklara aktarılması günümüzde daha çok yaygınlaşmaktadır.

Konya turizm çeşitleri açısından zengin bir altyapıya sahiptir. Sahip olduğu arkeolojik kalıntılar, kentsel ve doğal sit alanları, anıt, ören yerleri, höyük, camii, tümülüs, külliye, medrese, kilise, hamam, saray, han gibi tarihi yapıların önemini Maç(2006) ve Tapur (2009) vurgulamıştır. Kentin kültür ve inanç kaynakları bakımından zenginliğini, gelenek ve görenekler, folklor, yemek gibi varlıkları gözler önüne sermektedir (Maç, 2006 ve Tapur, 2009).

Konya'nın sahip olduğu kültür ve inanç turizminin yanında alternatif turizmi de desteklere potansiyele sahip olması Konya'nın turizm gelişimine açık olduğunu gözler önüne sermektedir (Uluslan ve Batman, 2010).

Konya kentinin tarihsel sürecine bakıldığında konut yerleşkeleri açısından ilk yerleşimlerin Mevlana Dergâhı civarı ve çevresindeki konutların yer aldığı bölgeden bahsedilebilir. Kent ile ilgili yapılan okumalarda bu oluşumu desteklemektedir. Kent zamanla geliştikçe ve fiziki sınırları büyüdükçe Mevlana bölgesi ilk özelliğini zaman içerisinde kaybetmiştir. Fakat günümüzde bölgede ayakta kalabilmeyi başaran geleneksel konutlar kültür turizmine önemli katkılar sağlamaktadır. Korunabilmiş konut dokusuyla her geçen gün turizme katkısını sürdürmektedir.

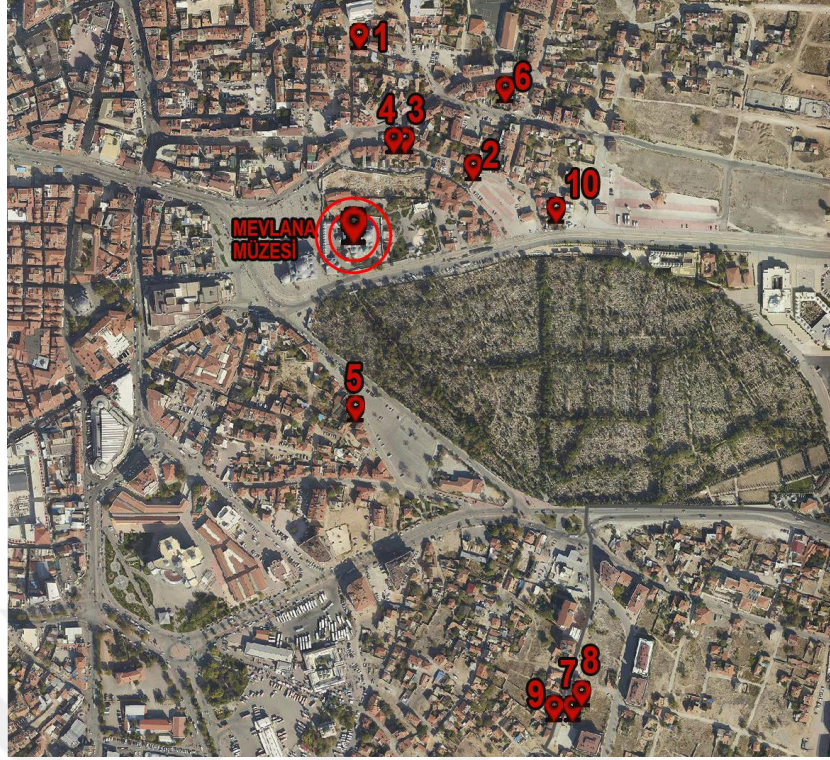
Konya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunun kararı ile Karatay İlçesi, Mevlana Külliyesi yakın çevresinde yer alan Topraklık Caddesi, Mengüç Caddesi ve Selimiye Caddeleri ile tanımlanmış olan ve koruma amaçlı imar planı yapılan alandaki iki ana cadde sokak sağlıklaştırma proje alanı olarak belirlenmiştir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası kapsamında "Karatay İlçesi Mevlana Külliyesi ve çevresi Tarihi ve Kentsel Sit Alanı" içinde yer alan Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun kararı ile onaylanmış olan "Koruma Amaçlı İmar Planı" kararları ile uyumlu olarak hazırlanmış Topraklık ve Mengüç Caddelerinin Sağıklaştırma Projesi, adı geçen caddelerde yer alan tescilli ve tescilsiz taşınmaz kültür varlıklarını sokağa bakan cepheleri ile birlikte avlu duvarları, müstemilat çeşme v.b. mimari elemanların özgün sokak dokusu ve kentsel mobilya ile birlikte korunması, sağıklaştırılarak yaşatılması, çağdaş yaşama katılımının sağlanması yanında sokak dokusunu oluşturan tüm unsurların korunması ve belgelenmesini amaçlanmıştır. Bu proje kapsamında cephelerden sokaklara bakan cephelerde sağıklaştırma çalışmaları gerçekleşmiş olmakla birlikte bu durum tezimizin hedefleri kapsamında yüzeysel bir çalışma olarak değerlendirilmektedir.

Konya merkezindeki tarihi dokuya sahip konutların bulunduğu alanda tespit edilen sosyal çöküntü halinin ivedilikle giderilmesi büyük bir önem arz etmektedir. Bu hedef ise, bölgenin ekonomik ve turistik faaliyetlerinin canlandırılarak bölgenin mevcut turizm potansiyelinden yararlanma ve bu potansiyelin artırılması ile mümkün görülmektedir. Çalışma alanında konut kullanımı yaygın olmakla birlikte Mevlana Dergahı civarında bulunmaları nedeniyle, bölge ticaret merkezleriyle sarılmış, ticari baskı altında kalmıştır. Bölgenin tespit edilen en temel sorunu; kullanıcıların bölgeyi güvenli bulmaması nedeniyle konutların düşük gelir gruplarına kiralaması ve terk etmesi olmuştur. Böylece sosyal çöküntü alanlarına dönüşmekte olan bir bölge olduğu anlaşılmaktadır.

4.2 Alan Çalışması Kapsamında Seçilen Konutların Yeniden İşlevlendirilmesi

Bu çalışma ile çevre ve yörenin doğal, kültürel, mimari, tarihi, ekonomik, estetik, görsel değerlerini ve özgün kimliğini koruyarak ön plana çıkarmak hedeflenmiştir. Geçmişten günümüze sosyal çöküntü alanı haline dönüşmekte olan yapıların, turizme yönelik fonksiyon değişiklikleri önerileri proje kapsamında değerlendirilmiştir. Önerilerin ekonomik ve teknik yönlerden uygulanabilir olması hedeflenmiştir. Öncelikli hedef; Mevlana Dergâhı ziyaretçilerini Konya tarihi evleri ile buluşturmak, tarihi dokuda yer alan bu konutlarda Mevlevi adabını tanıtmak olmuştur. Proje alanı dâhilinde tescilli konutlar seçilerek incelenmiştir.

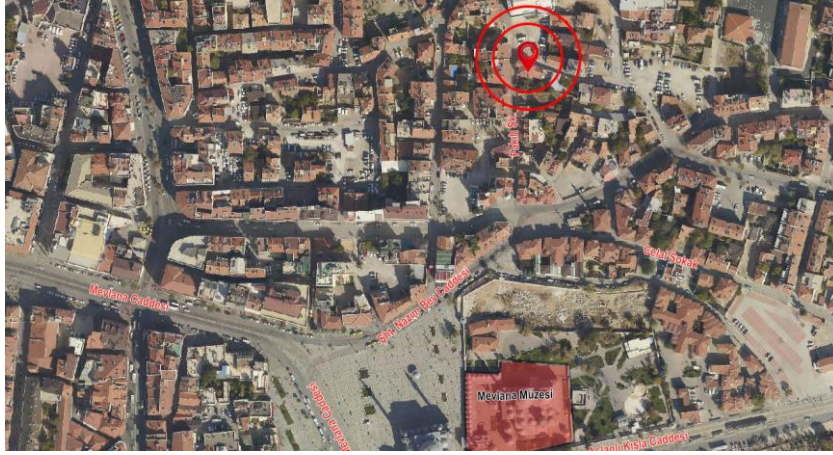
Şekil 4.1 Mevlana Dergâhı civarında geleneksel Konya evi dokusuna uygun seçilmiş yapılar (Url 4)

Tez çalışması kapsamında Mevlana Dergâhı civarında on adet geleneksel Türk evini yansıtan konut seçilmiştir. Seçilen yapılar şekil üzerinde gösterilmiştir (Şekil 4.1).

Numaralandırılan konutlardan 1, 2, 3, 4 ,5 ,6 ve 10 numaralı yapılar Aziziye Mahallesi sınırları içinde yer alırken, 7, 8 ve 9 numaralı konutlar Kerim Dede Mahallesi'nde bulunmaktadır.

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tescillenen geleneksel Konya evi sınıfında ki bu yapıların geçmişten günümüze geçirmiş olduğu değişimler, plan özellikleri, yapım tekniği gibi özellikleri incelenmiştir. Turizm amaçlı değerlendirilmesi doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

1 numaralı yapı (Aziziye Mh. Fakih sk. No:26)

Şekil 4.2 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

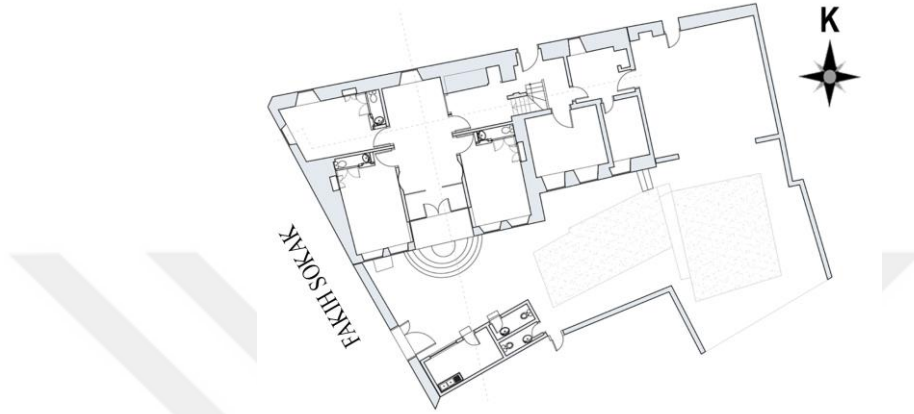
Şekil 4.3 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının güncel hali, bahçe giriş kapısı (2022)

Şekil 4.4 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının güncel hali, Fakih sokağı bakan batı cephesi (2022)

Konut Aziziye Mahallesi, Fakih Sokak üzerinde Mevlâna Külliyesinin kuzeyinde bulunmaktadır. Yapım tarihi olarak Cumhuriyet Dönemi olan 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilir.

Yapıda bodrumdan su basmana kadar taş malzeme, yapının kalan kısımlarında ise kerpiç ve ahşap malzeme kullanılmıştır. Bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan oluşmaktadır.

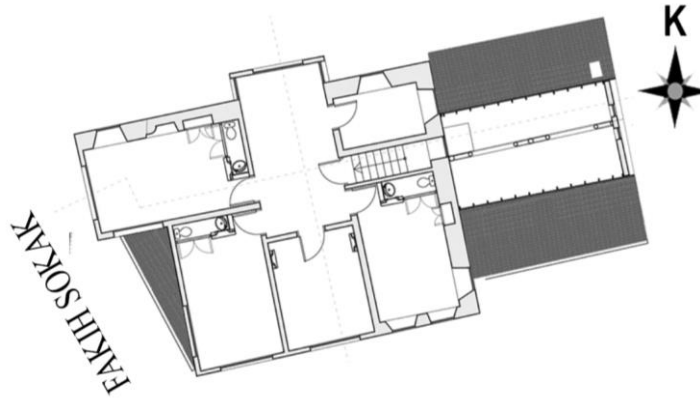

Şekil 4.5 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının zemin kat planı (Rölöve, Argun Kocadağistan)

Bahçeye batı cephesinde bulunan ahşap kapı ile ulaşılmaktadır. Arka bahçeye kuzey yönünden açılan bir kapı daha bulunmaktadır.

Bahçede bulunan yarım daire formunda taş basamaklarla taşlık olarak adlandırılan bölüme çıkılmaktadır. Taşlıktan bir kapı ile sofaya geçilmektedir.

Plan özelliklerine baktığımızda; plan şeması iç sofalı (karniyarık) planlıdır. Sofa boyu boyunca ince uzun bir koridor halinde uzanır ve sofanın her iki tarafında odalar konumlanır. Her odanın içinde gusülhane olduğu görülmektedir.

Şekil 4.6 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının birinci kat planı (Argun Kocadağistan)

Üst kat, zemin katta da iç sofalı plan şeması kullanımı devam etmektedir. Üst katta, zemin katta bulunan girişin üstünde bir oda eklenmiştir.

Şekil 4.7 Fakih sk. No:26'da bulunan yapının rölöve çizimlerine ait giriş cephesi (Argun Kocadağistan)

Kuzey ve doğu cephesinde payandalar ile taşınan çıkmalar mevcuttur.

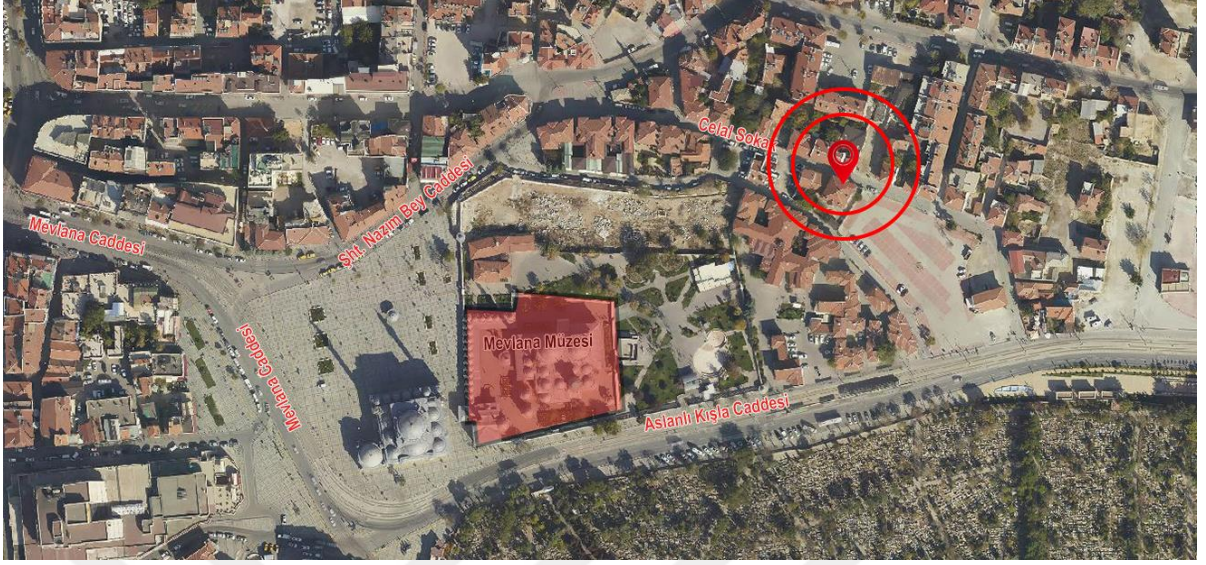
Giriş cephesinde bulunan ahşap süslemeler dikkat çekmektedir.

Yapı konut olarak inşa edilmiştir. Günümüzde restore edilmeyen yapı halen konut olarak kullanılmaktadır.

Tablo 4.1 Günümüzde konut olarak kullanılan Fakih sk. No:26'da bulunan yapıya ait güncel mekanlar ve bu mekanlarda gerçekleştirilen eylemler

ŞEMATİK PLANLAR			
BÖLÜM	MEKAN	EYLEM	
AVLU	Avlu	Ortak toplanma mekanı Yemek yeme Oturma-sohbet	
	Mutfak	Yemek hazırlama Yemek yeme	
GİRİŞ	Taşlık	Geçiş mekanı	
	Sofa	Ortak toplanma mekanı Yemek Oturma-sohbet	
DİNLENME BÖLÜMÜ	Yan sofa	Arka mekanlara geçiş Üst kata erişim	
	Odalar	Yatma Dinlenme Çalışma	

2 numaralı yapı (Aziziye Mh. Celal Sk. No:26)

Şekil 4.8 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Şekil 4.9 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının restore edilmeden önceki hali (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Seçilen 2 numaralı yapı Aziziye Mahallesi, Celal Sokak üzerinde Mevlâna Müzesi'nin kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Yapım tarihi olarak 20. yüzyıl ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir.

Yapıda bodrumdan su basmana kadar taş malzeme, yapının kalan kısımlarında ise kerpiç ve ahşap malzeme kullanılmıştır. Bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Kıрма çatılı olup, birinci katta çıkması bulunmaktadır.

Şekil 4.10 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının zemin kat planı (Restorasyon projesi, Argun Kocadağistan)

Şekil 4.11 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının birinci kat planı (Restorasyon projesi, Argun Kocadağistan)

Yapı ile bütüncül duran üzerinde sundurması bulunan ahşap bir kapı ile Celal Sokak üzerinden bahçeye girilmektedir.

Yapının doğu ve güney cepheden olmak üzere iki farklı girişi bulunmaktadır. Farklı iki girişin bulunması, taşınmazın iki farklı aile tarafından kullanımına olanak sağlamaktadır.

Kuzey cephesinde bulunan cumbanın simetriği olarak güney cephesinde de eli böğründeler ile taşınan bir cumba bulunmaktadır.

Zemin kat planına baktığımızda iki girişin bulunması sebebiyle, yapıyı ikiye bölerek incelemek gerekmektedir.

Yapının kuzey doğrultusunda ki plan tipinde iç sofalı plan tipi görülmektedir. Sofanın bir tarafında oda bulunurken, diğer tarafında ise üst kata ulaşımı sağlayan merdiven bulunmaktadır. Merdivenin yanında lavabo bulunmaktadır. Üst katta da zemin kattaki planın benzeri tekrarlanarak, iç sofanın her iki yanına odalar konumlandırılmıştır.

Binanın köşesinde su basmanından başlayıp birinci kata kadar uzanan silme mevcut olup genelde pencereler eşit dikdörtgen formludur. Arka bölümünde sofadan girilen odalar, bu odalarda çiçeklik, ağzı açık yüklük, pencere önlerinde sedirler, üst sofada ahşap tavan göbeği bulunmaktadır.

Şekil 4.12 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının ön görünüşü (Restorasyon projesi, Argun Kocadağıstan)

Şekil 4.13 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının arka görünüşü (Restorasyon projesi, Argun Kocadağıstan)

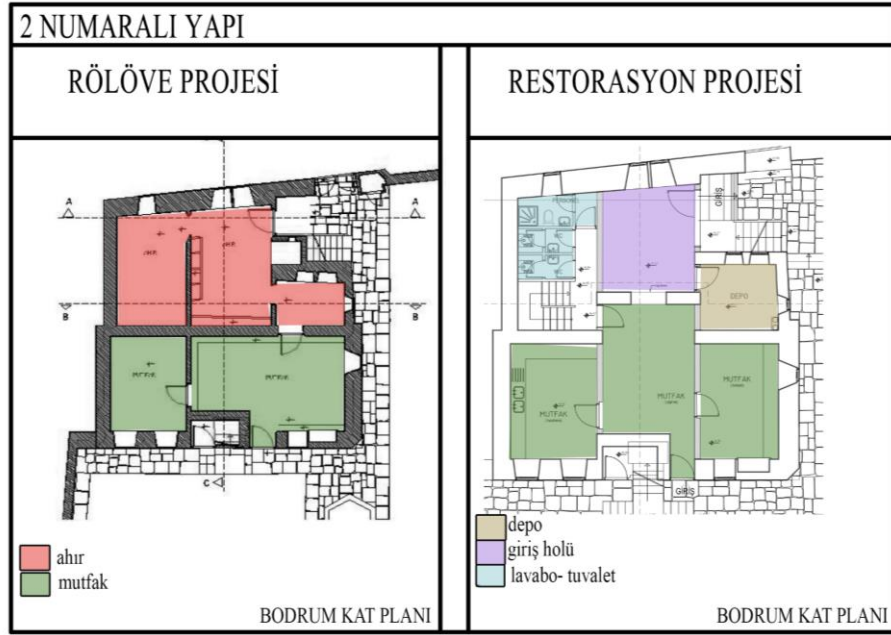
Şekil 4.14 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının Celal sokağa bakan güncel hali (2022)

Şekil 4.15 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının kuzey cephesinden verilen giriş kapısı (2022)

Belli bir süre atıl durumda bekleyen yapı, yapının özgün plan ve mimari özellikleri gözetilerek restore edilmiştir.

Tablo 4.2 Celal Sk. No:26'da bulunan yapının Bodrum kat Rölöve ve Restorasyon planları karşılaştırma

Tabloda yapının rölöve ve restorasyon planlarından her ikisine bodrum kata erişilebildiği için, sadece bu kat üzerinden mekan analizleri yapılmıştır. Yapının bodrum katına avludan erişilmektedir. Özgün halinde ahır olarak kullanılan mekanlar, güncel halinde lavabo, giriş holü ve depo mekanlarına dönüştürülmüştür. Mutfak olarak kullanılan mekanlar ise iç mekan duvarları düzenlenerek mutfak olarak kullanılmaya devam edilmiştir.

Restorasyon projesinin, yapının 'konaklama' olarak kullanımına yönelik hazırlandığı tespit edilmiştir. Fakat yapı günümüzde 'Karatay Belediyesi Zabıta Merkezi' olarak hizmet vermektedir.

Tablo 4.3 Günümüzde ‘zabıta merkezi’ olarak kullanılan Celal Sk. No:26’da bulunan yapıya ait güncel mekanlar ve bu mekanlarda gerçekleştirilen eylemler

ŞEMATİK PLANLAR (2 NUMARALI YAPI)			
BÖLÜM	MEKAN	EYLEM	
BAHÇE	BAHÇE	Ortak toplanma mekanı Yemek yeme Oturma-sohbet	
	GİRİŞ	Giriş holü	Geçiş mekanı
		Sofa	Bekleme-karşılama alanı
		wc-lavabo	wc eylemi
ÇALIŞMA BÖLÜMÜ		merdiven	Üst kata erişim
	Ofisler	Çalışma	

3 numaralı yapı (Aziziye Mh. Celal Sk. No:8)

Şekil 4.16 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

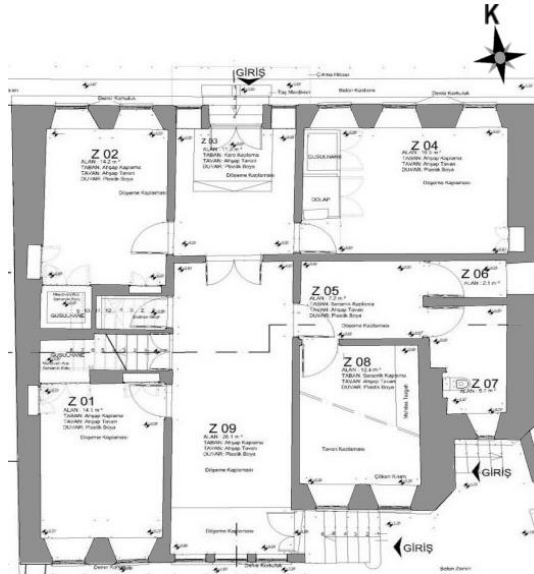
Yapı Karatay İlçesi, Aziziye Mahallesi, Celal Sokak'ta yer almaktadır. Yapım tarihi 20. yüzyıl başında, Geç Osmanlı Dönemi'ne denk gelmektedir. Yığma yapım tekniği ile yapılmış olup, su basmanda taş malzeme, üst katlarda ise kerpiç malzeme kullanılmıştır.

Şekil 4.17 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının restorasyon öncesine ait görseli, Kuzey cephesi (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

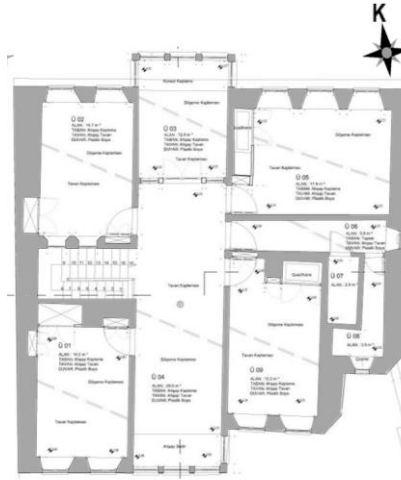

Şekil 4.18 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının restorasyon öncesine ait görseli, Güney cephesi (Kudeb, 2019)

Şekil 4.19 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının rölöve projesine ait zemin kat planı (Kudeb arşiv, 2022)

Yapının plan şemasını incelediğimizde, kuzey-güney doğrultusunda iç sofanın uzandığı görülmektedir.

Şekil 4.20 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının rölöve projesine ait birinci kat planı (Kudeb arşiv, 2022)

Birinci kat plan şemasına baktığımızda ise, zemin katın plan kurgusuna benzer olup, yol cephesine çıkma yapan bir oda daha eklenmiştir. Bodrum kat tek bir hacimden oluşmaktadır. Bodrum kat duvarlarının taşıyıcı olarak yığma taş ile inşa edildiği tespit edilmiştir. Bodrum katın tavanında ahşap kirişlerin taşıdığı, ahşap hatıllar ve bu kirişleri taşıyan ahşap dikmeler mevcuttur. Yapıya yol cephesinden ve avlu cephesinden olmak üzere iki farklı giriş bulunmaktadır. Avlu, yapının doğusunda yan avlu olarak devam etmektedir.

Gerek plan özellikleri, gerek cephe özellikleri ile geleneksel konut mimarisine örnek teşkil eden yapı, korunması gereken bir kültür varlığı olarak gösterilmektedir.

Şekil 4.21 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının restore edilmiş, butik otel olarak kullanılan günümüzde ki hali

Şekil 4.22 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının restore edilmiş, butik otel olarak kullanılan günümüzde ki hali

Yapı günümüzde butik otel olarak kullanılmaktadır. İki farklı yapı birleştirilerek elde edilen butik otelin, bir bloğu olarak hizmet vermektedir.

Tablo 4.4 Celal Sk. No:8 de bulunan yapının zemin kat ve birinci kat rölöve-restorasyon planlarının karşılaştırılması

3 NUMARALI YAPI			
RÖLÖVE PROJESİ		RESTORASYON PROJESİ	
ZEMİN KAT PLANI (Kudeb arşiv, 2022)		ZEMİN KAT PLANI (Ceylan, 2019)	
BİRİNCİ KAT PLANI (Kudeb arşiv, 2022)		BİRİNCİ KAT PLANI (Ceylan, 2019)	

Yapı butik otel olarak yeniden işlevlendirildiği için iç mekanda bazı düzenlemelerin yapıldığı tablodan anlaşılmaktadır.

Tabloya göre yapının zemin katında sofaya açılan giriş kapısının yapıya müdahale etmeden giriş-çıkışlara kapatıldığı görülmektedir. Böylece zemin katta ana sofanın uzantısında olan bu alan odaya dâhil edilmiştir.

Butik otelde her odada banyo bulunması gerektiği için, özgün yapıda gusülhane olarak kullanılan mekânlarda düzenleme yapılarak banyoya dönüştürülmüştür.

Üst katta ise benzer müdahaleler gerçekleştirilmiş ve sofanın uzantısında sokağa çıkma yapan alan, günümüzde otel odasına dâhil edilmiştir.

Her ne kadar restorasyon işlemlerinin yapının özgün dokusuna köklü müdahaleler yapmadan gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülse de, yeni işlev için bazı müdahalelerin kaçınılmaz olduğu tespit edilmiştir.

4 numaralı yapı (Aziziye Mh. Celal Sk. No:6)

Şekil 4.23 Celal sokak no:6 da bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

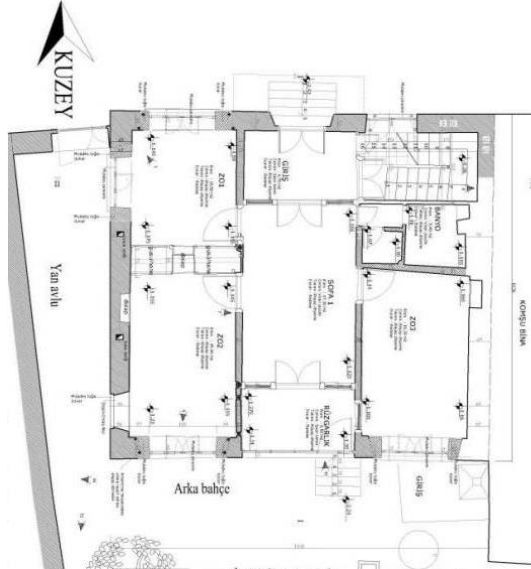

Şekil 4.24 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının restorasyon öncesine ait görseli, Kuzey cephesi (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Yapı Karatay İlçesi, Aziziye Mahallesi, Celal Sokak'ta yer almaktadır. Mevlana Müzesi'nin kuzeydoğusunda bulunan yapı, 20. yüzyılın ilk yarısına denk gelen Cumhuriyet dönemine ait bir yapıdır (Kudeb arşiv, 2019).

Yapım tekniği ve malzeme olarak bakıldığında su basmana kadar taş malzeme kullanılan yapıda kalan kısımlar kerpiç ve ahşap malzeme ile yapılmış olup, yığma yapım tekniği kullanılmıştır (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

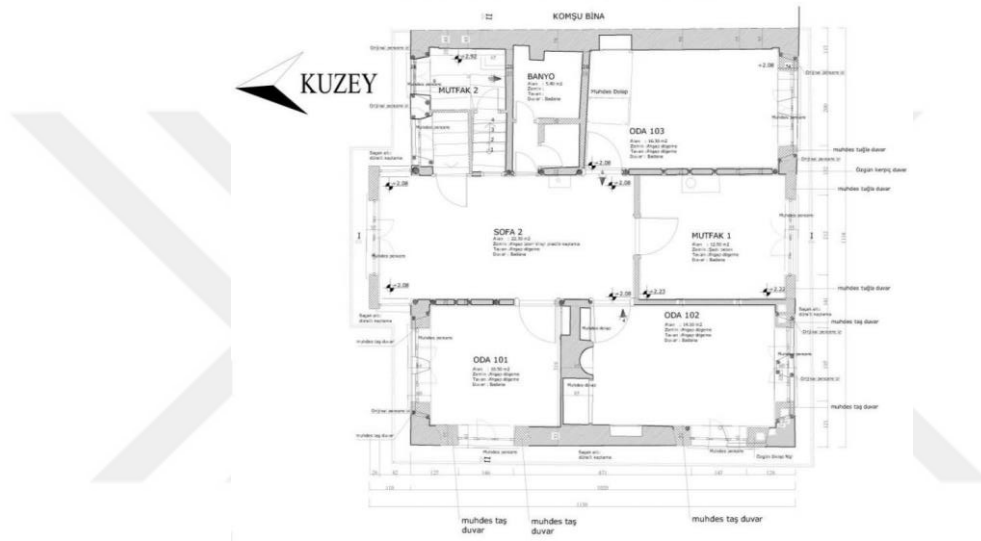
Konut olarak inşa edilen yapı günümüzde butik otel olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.25 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının zemin kat rölöve projesine ait planı (Kudeb arşiv, 2019)

Yapı bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapının girişi Kuzey cephesinden olup, güney cephesinde bulunan arka bahçe avlusu ve batı cephesinde bulunan yan avlusu yer almaktadır.

Yapıya yol cephesinde, taş basamaklı merdivenle ahşap kapıdan girilmektedir. İncelemiş olduğumuz yapılardan farklı olarak, konutun giriş kapısı giriş holü niteliğinde ki alanına açılmaktadır. Üst kata çıkış merdivenin bulunduğu giriş holünden sofaya geçilmektedir. Sofanın güney doğrultusunda ahşap cam bölücü elemanla bahçeye çıkış için bir bölüm oluşturulmuştur. İç sofanın her iki yanında, üç oda ve tuvalet bulunmaktadır.

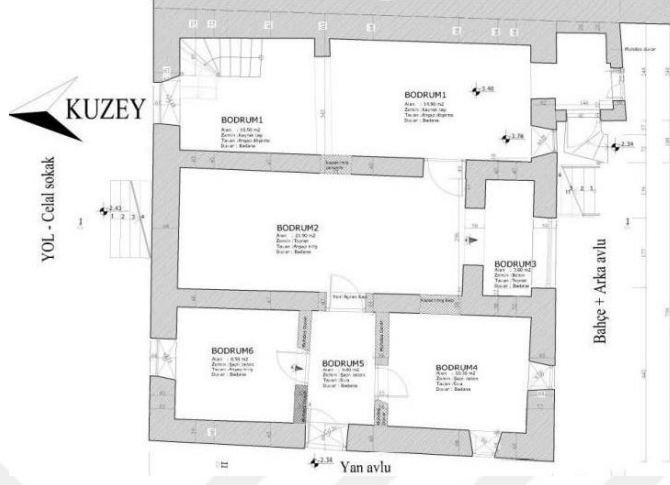
Şekil 4.26 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının rölöve projesine ait birinci kat planı (Kudeb arşiv, 2019)

Yapının üst katına ahşap merdiven ile ulaşılmaktadır. Birinci kat planına baktığımızda ise merdiven iç sofaya açılmaktadır. Girişin üzerinde ahşap eliböğründelerle taşınan çıkma, sofanın devamı niteliğindedir. Çıkma tek yönlü ve üç cephelidir.

Sofa üç farklı oda ve mutfağa açılmaktadır. Odalarda ahşap yüklük, gusülhanenin bulunduğu dolap nişi, çiçeklik gibi geleneksel Konya evinde kullanılan elemanlar bulunmaktadır. Sofanın tavanında ahşap işlemeli bir göbek yer almaktadır. Diğer odaların tavanları çıtalı ahşap kaplama şeklindedir. İhtiyaca göre sofaya sonradan lavabo ilave edilmiştir (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010).

Konya, Koruma Uygulama ve Denetim Büroları (Kudeb) verilerine göre birinci katta yer alan çıkmanın olduğu bölümde, tavan döşemesinin dikine devam etmeyerek, yatay devam etmesine bağlı olarak; bu bölümde yakın dönemdeki yapılan onarımlar

sırasında yıkılmış olabileceği tavan döşemelerindeki dilatasyon hatalarından anlaşılmaktadır (Kudeb Arşiv, 2019).

Şekil 4.27 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının rölöve projesine ait bodrum kat planı (Kudeb arşiv, 2019)

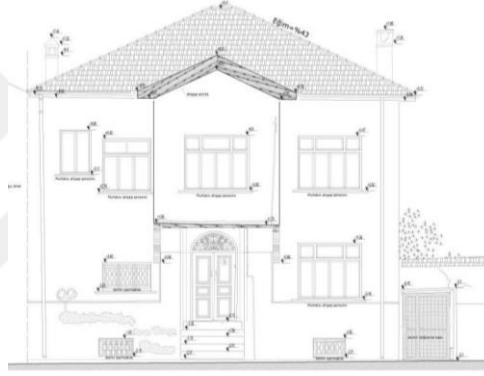
Yapının bodrum katına ulaşım konutun güneyinde yer alan arka avludan sağlanmaktadır. Bodrum kat Anadolu geleneksel konut mimarisindeki zengin plan tiplerinin oluşmasına kaynaklık eden ‘iki göz bir mabeyin’ dediğimiz plan tipine örnek teşkil etmektedir (Ceylan, 2019).

Şekil 4.28 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının zemin katındaki sofanın kuzeyden görünümü (Kudeb arşiv, 2022)

Şekil 4.29 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının birinci katındaki odada bulunan ahşap yüklük ve çiçeklik (Kudeb arşiv, 2022)

Şekil 4.30 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının rölöve çizimlerine ait Kuzey cephesi (Kudeb arşiv, 2022)

Şekil 4.31 Celal Sk. No:6 da bulunan yapının restore edilmiş, butik otel olarak kullanılan günümüzde ki hali

Celal Sk. No:8 ve Celal Sk. No:6 da bulunan 3 ve 4 numaralı yapıların günümüzdeki kullanımına yönelik değerlendirme

Celal Sk. No:8 ve Celal Sk. No:6 da yer alan, geleneksel Türk evi özelliklerini yansıtan iki konut günümüzde butik otel olarak kullanılmaktadır. Yapı günümüze kadar çeşitli müdahalelere ve yıpranmalara maruz kalmış olsa da butik otel olarak kullanımı için yapının özgün dokusunun korunmaya çalışıldığı tespit edilmiştir.

Celal Sk. No:8’de yer alan yapıda 8, Celal Sk. No:’da yer alan yapıda 5 oda olmak üzere toplam 13 oda yer almaktadır. Oda düzenlemelerini yapabilmek ve odalardan doğrudan kullanılan banyo-tuvalet mekânlarını oluşturabilmek amacıyla plan şemasına müdahaleler yapılmıştır (Aydın, Yıldız ve Sıramkaya, 2019).

Şekil 4.32 Restore edilmeden önce 3 (Celal sk. No:8) ve 4 (Celal sk. No:6) numaralı yapıların kuzey cephesinden görünüşleri (Kudeb arşiv, 2019)

Şekil 4.33 Restore edilmeden önce 3 (Celal sk. No:8) numaralı yapının arka bahçe avlusuna bakan güney cephesinden görünümü (Kudeb arşiv, 2019)

Şekil 4.34 Restore edilmeden önce 4 numaralı (Celal sk. No:6) yapının arka bahçe avlusuna bakan güney cephesinden görünümü (Kudeb arşiv, 2019)

Tarihi kent merkezi sınırları içinde yer alan konumu ve Mevlana Dergahı'na bakan arka avlusu nispetiyle, yapının varlığını sürdürebilmesi için turizm amaçlı kullanımı olumlu bir kullanım olmaktadır.

Yapı da restorasyon işlemleri yapılırken sıva raspası sonrasında özgün pencere boyutları ve strüktür açığa çıkmış ve müdahaleler özgün izlere göre yapılmıştır (Ceylan, 2019).

Şekil 4.35 Celal sk. No:6 ve No:8'de yer alan yapıların restorasyon sonrası kuzey cephesinden görünümü (2022)

Şekil 4.36 Celal sk. No:6 ve No:8'de yer alan yapıların restorasyon sonrası güney cephesinden görünümü (2022)

5 numaralı yapı (Aziziye Mh. Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14)

Şekil 4.37 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Yapı Aziziye Mahallesi, Topraklık caddesi üzerinde bulunmaktadır. Mevlana Müzesi'nin güneyinde yer alan yapının, 19. yüzyıl geç Osmanlı Dönemi'ne tarihlendirildiği tespit edilmiştir.

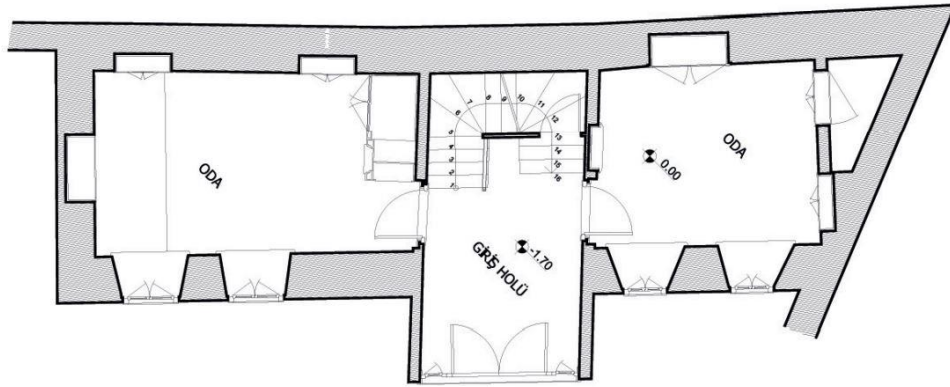
Şekil 4.38 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapının restore edilmeden önceki hali (KUDEB, 2022)

Şekil 4.39 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapının günümüzde restore edilmiş hali (Url 51)

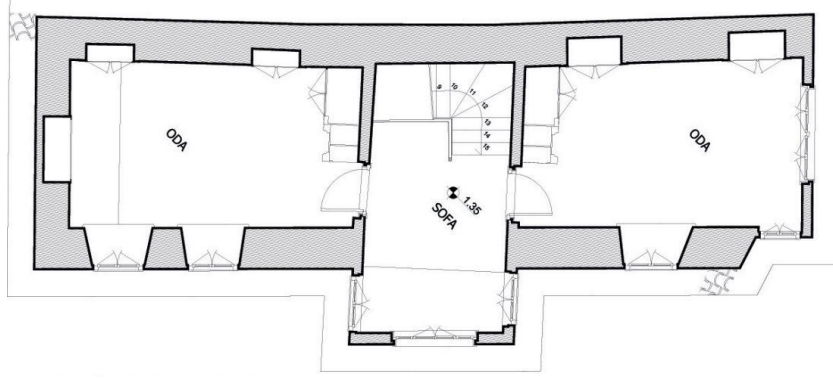
Yapım malzemesi olarak kerpiç malzeme ve ahşap taşıyıcılar ile inşa edilen yapının bodrum katı yoktur. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır.

Avluya doğu cephesinde bulunan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Avludan yapının zemin katına ve girişi konuttan ayrı verilmiş müstemilata ulaşılmaktadır. Aynı zamanda tuvalet, ahır ve depo mekanları da avluda yer almaktadır.

Şekil 4.40 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapıya ait zemin kat planı, Rölöve: Ramazan Demir

Zemin kat planında odaların açıldığı bir iç sofa görülmektedir. Sofada bulunan merdiven ile üst kata erişim sağlanmaktadır.

Şekil 4.41 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapıya ait birinci kat planı, Rölöve: Ramazan Demir

Doğu cephesinde ahşap payandalar ile taşınan çıkması mevcuttur. Bu çıkma cephede ki tek düzeliği ortadan kaldırmıştır. Bir diğer çıkma ise sofa çıkması olarak, yapının giriş cephesine bakmaktadır.

Birinci kat planında da zemin katta bulunan plan düzeni devam etmektedir.

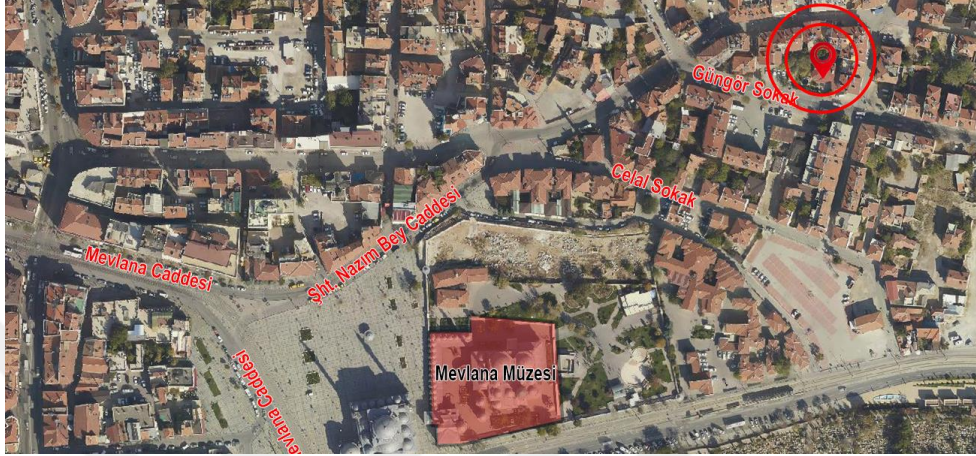
Şekil 4.42 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapının iç mekânlarda bulunan çiçeklik örnekleri (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Şekil 4.43 Sokullu Mehmet Paşa Sk. No:14'te bulunan yapının iç mekânlarda bulunan ağzıaçık örnekleri (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Yapı günümüzde ‘Kuran akademisi sanatları ve eğitim merkezi’ olarak hizmet vermektedir.

6 Numaralı Yapı (Aziziye Mh. Güngör Sk. No:7)

Şekil 4.44 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Konut, Aziziye Mahallesi, Güngör sokakta, Mevlana Müzesi’nin kuzeydoğusunda bulunmaktadır.

Yapım tarihi olarak 20. Yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010).

Yığma yapım tekniği ile yapılmış olup, bodrumda taş malzeme, üst katlarda ise kerpiç malzeme ahşap hatıllarla beraber kullanılmıştır (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010). Yaklaşık 100 yıl kadar önce konut olarak inşa edilen yapı, 2011 yılında restore edilmiştir. Günümüzde butik otel olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.45 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının restore edilmeden önceki hali

Şekil 4.46 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının restore edilmiş günümüzde ki hali (2022)

Şekil 4.47 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının restore edilmiş günümüzde ki hali (2022)

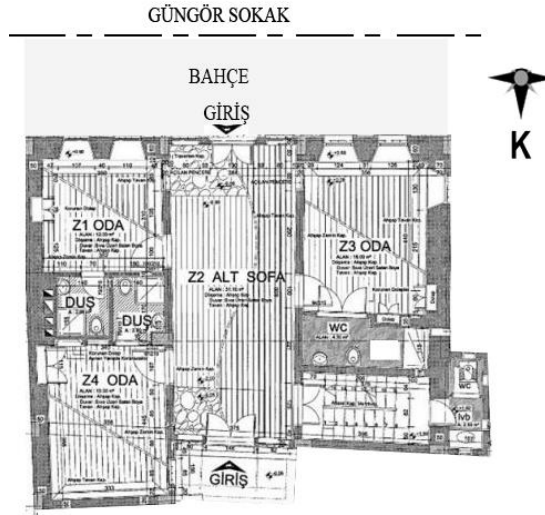
Yapı bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Ana girişi güney cephesinde bulunan yapının, kuzey cephesinde de girişi bulunmaktadır.

Şekil 4.48 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının butik otel olarak restore edilmiş hali, oda (2022)

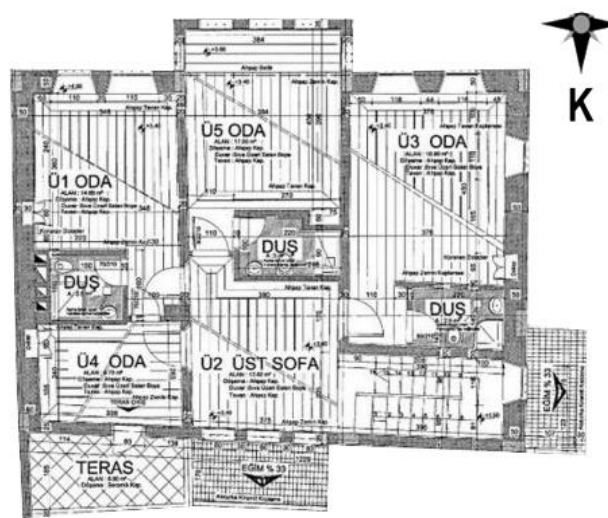

Şekil 4.49 Güngör Sk. No:7’de bulunan yapının butik otel olarak restore edilmiş hali, resepsiyon (2022)

Şekil 4.50 Güngör sk. No:7’ de yer alan yapının zemin kat planı (Karatay Belediyesi arşiv, 2022)

Zemin katta bulunan ana giriş kapısı iç sofaya açılmaktadır. İç sofadan üç farklı odaya geçilmektedir. Kuzey güney doğrultusu boyunca uzanan sofanın kuzey ucu, yapının arka girişine çıkmaktadır. Sofada bulunan merdivenle birinci kata çıkılır.

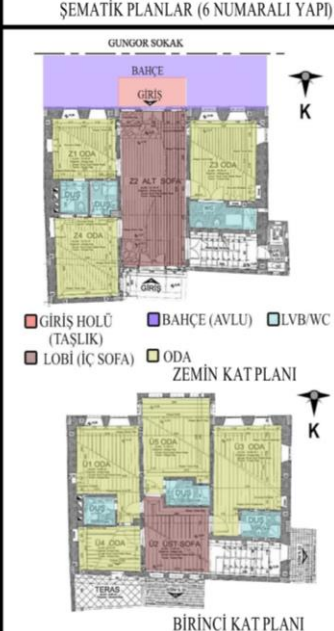

Şekil 4.51 Güngör sk. No:7’ de yer alan yapının birinci kat planı (Karatay Belediyesi arşiv, 2022)

Birinci katın planı, zemin kat ile benzerlik göstermektedir. Merdiven ile birinci katta ki iç sofaya ulaşılmaktadır. Odalar sofaya açılmaktadır. Güney cephesinde bahçeye doğru sofa çıkması bulunmaktadır. Yapının butik otel olarak kullanımına yönelik üst katta bulunan sofa çıkmasının odaya dönüştürüldüğü görülmektedir. Zemin katta üç oda, birinci katta dört oda olmak üzere toplamda yedi adet odası bulunmaktadır.

Bodrum katta ise mutfak ve kahvaltı salonu yer almaktadır.

Tablo 4.5 Günümüzde ‘butik otel’ olarak kullanılan Güngör Sk. No:7’de bulunan yapıda bulunan güncel mekanlar ve bu mekanlarda gerçekleştirilen eylemler

ŞEMATİK PLANLAR (6 NUMARALI YAPI)		BÖLÜM	MEKAN	EYLEM
		GİRİŞ	Giriş holü	Geçiş mekanı Oturma Bekleme Kayıt işlemleri
			Merdiven	Üst kata erişim
		YATAK BÖLÜMÜ	Odalar	Yatma Dinlenme Yemek yeme Çalışma
			wc-lavabo	wc eylemi
		SERVİS (bodrum kat)	Mutfak	Yemek hazırlama Yemek servis
		ORTAK (bodrum kat)	Yemek salonu	Yemek yeme

7 numaralı yapı (Kerim Dede Mh. Mahmut Dede Sk. No:25)

Şekil 4.52 Mahmut Dede Sk. No:25’te bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Yapı Karatay İlçesi, Kerim Dede Mahallesi, Mahmut Dede Sokak’ta bulunmaktadır.

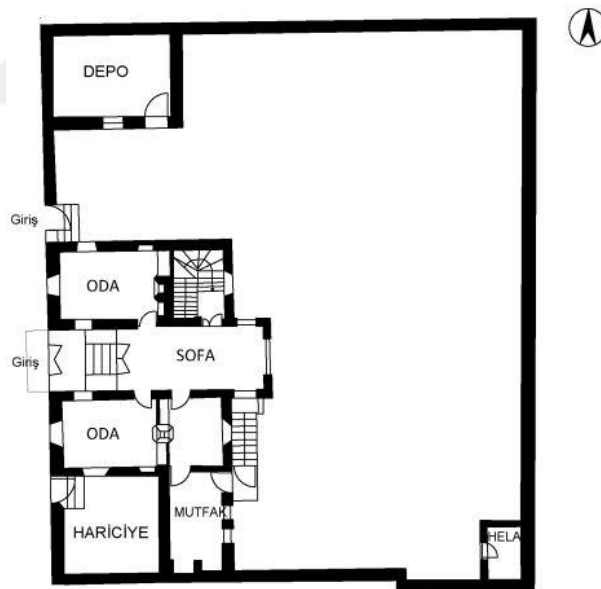
Yapım tarihi 20. Yüzyıl ilk çeyreğine denk gelen Geç Osmanlı Dönemi’ne tarihlendirilmektedir.

Bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan oluşan yapıda yapım tekniği olarak; bodrum katta taş malzeme ile yığma olarak inşa edilmiştir. Üst katlarda ise çıkmalarda hımmış tekniğinin kullanıldığı görsellerden tespit edilmektedir.

Yapı konut olarak inşa edilmiştir. Günümüzde ise vakıf (Sultan Baba İlim ve Hizmet Vakfı) yapısı olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.53 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının restore edilmeden önce ki cephe görseli (Karatay Belediyesi arşiv, 2022)

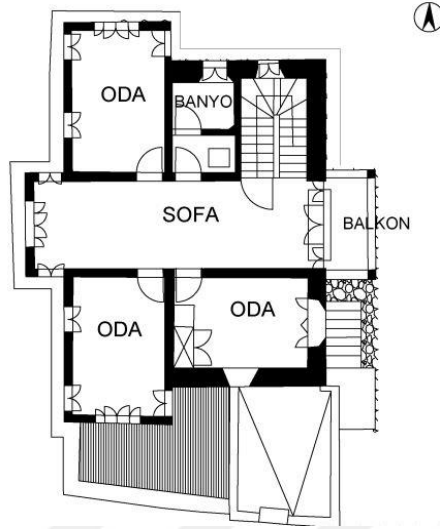

Şekil 4.55 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının Zemin kat planı, Rölöve: Mine Ulusoy (Dönmez, 2017)

Mahmut Dede Sokağına bakan üç kapıdan biri avluya, biri yapının ana girişine, diğeri ise hariciyeye açılmaktadır.

İç sofalı plan tipolojisine sahip olan konutta, konutun giriş kapısından sonra bir ara taşlık mekânı bulunmaktadır. Buradaki beş basamaklı merdiven ile zemin kata

ulaşılır. Zemin katta iç sofa, iç sofanın karşılıklı etrafında iki oda bulunmaktadır. Mutfak, lavabo ve tuvalet bulunmaktadır.

Şekil 4.56 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının birinci kat planı, Rölöve: Mine Ulusoy (Dönmez, 2017)

Birinci kat yine iç sofalıdır. Sofanın sokak cephesinde cumba ve bahçe cephesinde ahşap sundurmalı balkon bulunmaktadır.

Sokak cephesindeki odalarda kuzey-güney doğrultusunda simetrik olarak iki tane cumbanın olduğu görülmektedir. Birinci katta sofa etrafında üç tane oda ile tuvalet yer alır. Sokak cephesindeki giriş üstünde ahşap payandalar ile taşınan çıkma ayrı bir çatı ile örtülüdür ve saçak altındaki üçgen alınlık silme ile belirlenmiştir. Çatıda yüksek kısımlarda bulunan çatı pencereleri dikkat çekmektedir. Cumbada kullanılan pencereler geniş kullanılırken, diğer kısımlarda ise dar, dikdörtgen formlu taş silmeli pencereler bulunmaktadır.

Şekil 4.57 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının restore edildikten sonra günümüzde ki cephe görseli (2022)

Şekil 4.58 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının odalarında bulunan aynalık detay

Şekil 4.59 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının zemin katından üst kata çıkan ahşap merdiveni

Şekil 4.60 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının odalarda bulunan gömme dolap ve aynalık detayı

Şekil 4.61 Mahmut Dede Sk. No:25'te bulunan yapının üst katta bulunan iç sofa görünüş

19. yüzyıl Avrupa mimarisi etkisinde inşa edilmiş olan yapının iç mekanlarında aynalık, ağzıaçık, yüklük gibi ahşap elemanlar bulunmaktadır.

Ulusoy (1992), Avrupa mimarisi etkisinde kalan konutun, iç mekanlarda süsleme açısından zengin sayılmadığını, ancak çiçeklikler ve tavan göbeklerinde süslemenin yoğunlaştığını belirtmiştir (Ulusoy, 1992).

8 numaralı yapı (Kerim Dede Mh. Mahmut Dede Sk. No:21)

Şekil 4.62 Mahmut Dede Sk. No:21'de yer alan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Yapı, Konya İli, Karatay İlçesi, Kerim Dede Mahallesi, Mahmut Dede Sokakta yer almaktadır.

Yapım tarihi olarak 20. Yüzyılın ilk yarısı, Cumhuriyet Dönemi'ne tarihlendirilmektedir.

Tescilli taşınmaz bodrum kat, zemin kat, birinci kat olmak üzere toplam üç kullanım katından oluşmaktadır. Yapının yola bakan cephesinde bahçe girişi ve ahır girişi bulunmaktadır.

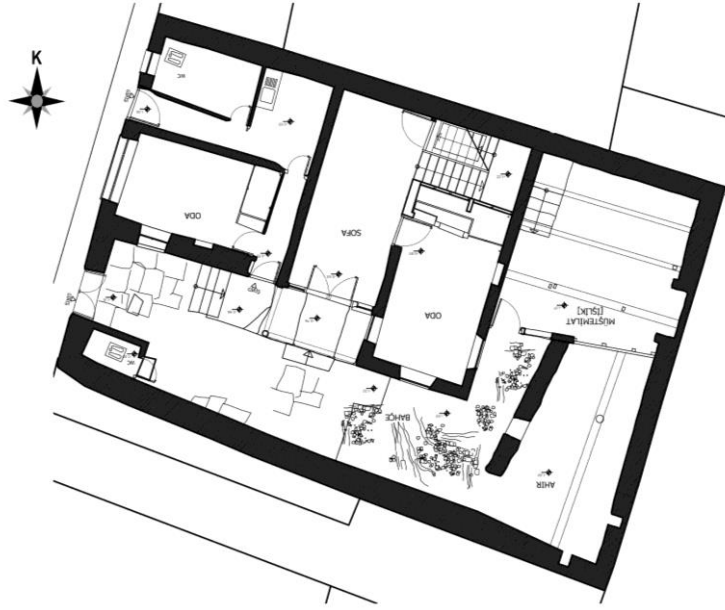

Şekil 4.63 Mahmut Dede Sk. No:21'de yer alan yapının restore edilmeden önce yola bakan cephesi (Ramazan Demir rölöve raporu, 2008)

Şekil 4.64 Mahmut Dede Sk. No:21'de yer alan yapıya girişi sağlayan, basamaklarla çıkılan taşlık mekânı (Ramazan Demir rölöve raporu, 2008)

Yapıya, bahçeden geçilerek dört basamakla çıkılan bir taşlık mekânından girilmektedir. Taşlıkta bir adet ahşap dikme bulunmaktadır. Bu dikme, birinci katta bulunan sofanın çıkmasını taşımaktadır. Çıkmayı taşıyan ahşap kirişler bulunmaktadır.

Şekil 4.65 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının rölöve projesine ait zemin kat planı (Rölöve: Ramazan Demir, 2008)

Ahşap bir kapı yapının avlusuna açılmaktadır. Avluda ahır, müştemilat ve tuvalet bulunmaktadır. Zemin kat planına baktığımızda; öncelikle yapı bir sofaya açılmaktadır ve bu sofaya açılan tek oda bulunmaktadır. İç sofanın batısında kalan birimlere avludan ve sokaktan ayrı girişler verilmiştir. Yapıdan ayırarak özelleştirilen bu bölümün hariciye olarak tasarlandığı düşünülmektedir. Bu bölümde bir oda, mutfak ve tuvalet yer almaktadır.

Şekil 4.66 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının rölöve projesine ait birinci kat planı (Rölöve: Ramazan Demir, 2008)

Üst katta iç sofalı plan tipi kullanımı devam etmektedir. Sofanın sağında ve solunda dizilen toplam üç oda bulunmaktadır.

Zemin katta bulunan iç sofadaki ahşap merdiven ile üst kata geçiş sağlanmaktadır.

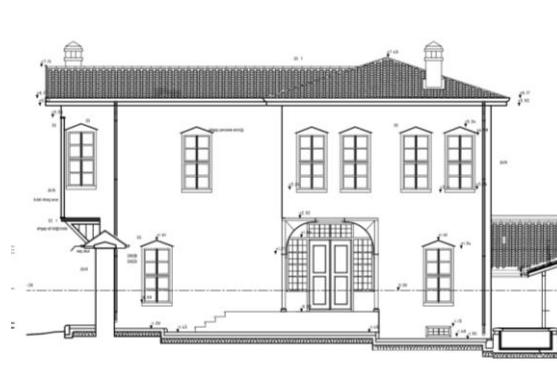
Şekil 4.67 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının odasındaki çiçeklik görseli (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Odalarda ahşap yüklük, ağzı açık ve çiçek gibi geleneksel iç mekan öğeleri görülmektedir.

Rölöve raporunda belirtildiği üzere, yapının temel duvarlarında sille taşı kullanılmıştır. Bu duvarlar yatay ahşap hatıllar ile desteklenmiştir. Bodrum katta taşıyıcı olarak ahşap dikme ve kirişler mevcuttur. Zemin ve birinci katın dış duvarları, ahşap hatıllarla desteklenmiş kerpiç duvarlar olarak inşa edilmiştir.

Şekil 4.68 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının restorasyon projesine ait, yol cephesi (Rölöve: Ramazan Demir, 2008)

Şekil 4.69 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının restorasyon projesine ait, bahçe cephesi(Rölöve: Ramazan Demir, 2008)

Yapı Karatay Belediyesi tarafından 2008 yılında satın alınarak restore edilmiştir. Günümüzde vakıf olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.70 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının mevcut durumu, yola bakan cephesi

Şekil 4.71 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının mevcut durumu, cumbayı taşıyan ahşap elemanlar

Tablo 4.6 Mahmut Dede Sk. No:21’de yer alan yapının Rölöve ve Restorasyon planları karşılaştırma tablosu

Tabloda; rölöve projesine göre konut olarak kullanılan yapının, restorasyon projesinde çok amaçlı bir kullanım hedeflendiği görülmektedir. Eserin kütsel ve mekânsal özelliklerini bozacak eklerden değişimlerden kaçınılarak hazırlanan restorasyon projesi ve kararlarının olduğu tespit edilmiştir.

Özgün sofa; sergileme alanı, odalar; okuma salonu ve görevli odası olarak planlanmıştır. Özgün yapıda sofanın batısında ki birimlere avludan ve sokaktan ayrı bulunan girişler iptal edilmiştir. Tüm mekânların tek bir giriş ile kullanımı sağlanmıştır.

Üst katta plan kurgusuna bir müdahale olmadığı görülmektedir.

Avlu daha işlevsel bir bahçeye dönüştürülerek kullanımı sağlanmıştır.

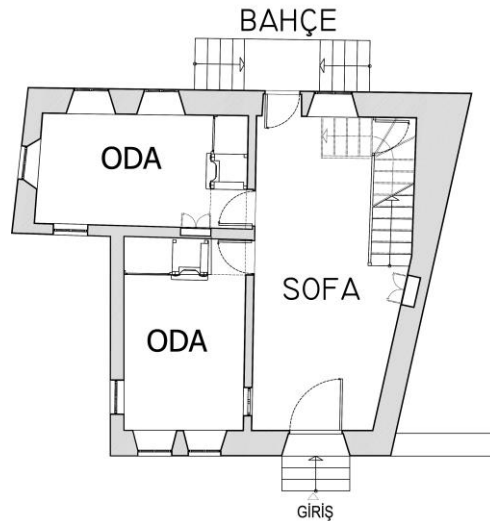
9 numaralı yapı (Akçeşme Mh. Mahmut Dede Sk. No:20)

Şekil 4.72 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Konut, Kerim Dede Mahallesi, Mahmut Dede Sokakta, Koyunoğlu Müzesi’nin güneybatısında yer almaktadır. Yapımı 20. yüzyıl başlarına tarihlendirilir. Eser Karatay Belediyesi tarafından satın alınarak 2008 yılında restorasyonu tamamlanmıştır.

Yapım malzemesi taş ve kerpiçtir. Konut kırma çatılı, alaturka kiremit örtülüdür ve iki katlıdır.

Şekil 4.73 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının restitüsyon projesine ait zemin kat planı (Argun Kocadağistan, 2022)

Zemin kat iç sofalıdır. Sofanın güney yönünde iki oda ile tuvalet planlanmıştır. Girişin tam karşısından bahçeye çıkış kapısı açılmıştır. Bahçede havuz ile çeşitli müstemilata yer verilmiştir. Zemin katın tavanları ahşap çıta kaplamalıdır.

Şekil 4.74 Mahmut Dede Sk. No:20'de bulunan yapının restitüsyon projesine ait zemin kat planı (Argun Kocadağistan, 2022)

Birinci kat iç sofasının etrafında üç oda tasarlanmıştır. Odaların tavanları ahşap kirişlemelidir. Zemin kat pencereleri farklı ebatlarda küçük ve yüksek tutulmuştur. Üst kat pencereleri dikdörtgen formlu ve üçgen alınlıklı yapılmıştır. Sokak cephesindeki çıkmanın altından ahşap büyük bir kapıdan giriş sağlanmıştır. Çıkma üç yönlü ve üç cephelidir. Ahşap payandalar çıkmaya destek vermektedir. Odalarda ahşap yüklük, dolap ve çiçeklikler yapılmıştır

Şekil 4.75 Mahmut Dede Sk. No:20'de bulunan yapının restore edilmeden önceki hali (kent bilgi sistemi)

Zemin katta giriş üzerinde yer alan çıkmayı taşıyan ahşap kemerli süslemeler bulunmaktadır.

Şekil 4.76 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının zemin kat odasındaki dolap ve çiçeklik (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Şekil 4.77 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının zemin kat iç sofadan görünüm (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2010)

Şekil 4.78 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının restore edildikten sonra günümüzde ki hali (2022)

Şekil 4.79 Mahmut Dede Sk. No:20’de bulunan yapının restore edildikten sonra günümüzde ki hali (2022)

Yapı günümüzde Karatay Belediyesi Muhtarlık İrtibat Bürosu olarak kullanılmaktadır.

10 numaralı yapı (Aziziye Mh. Asanlı Kışla Cd. No:15)

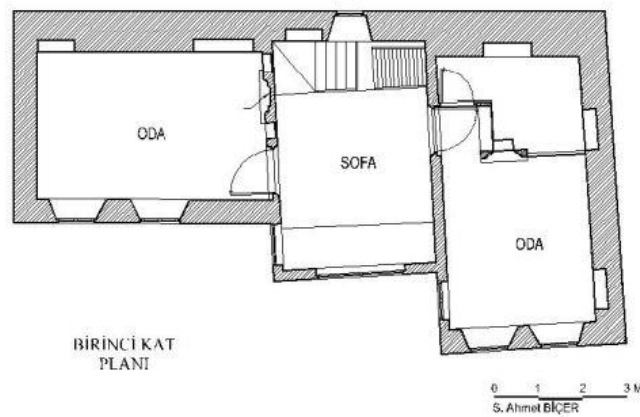
Şekil 4.80 Asanlı Kışla Cd. No:15’te bulunan yapının Mevlana Dergahı civarındaki konumu (Url 4)

Konut Aziziye Mahallesi, Asanlı Kışla Caddesi üzerinde İstiklal Harbi Şehitliği’nin karşısında bulunmaktadır. Eser, stil kritiği ile 20. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilebilir. Evin yapım malzemesinde su basman kotuna kadar Sille taşı, üst kısımlarda kerpiç kullanılmıştır. İç bölmeler ve silmelerde bağdadi tekniği kullanılmıştır. Toprak dam üzerine sonradan kiremit kaplı kırma çatı oturtulmuş ve

marsilya kiremit ile kaplanmıştır. Ev, küçük bir bahçe içerisinde yer alır. Konutun girişi güneyden küçük bir kapı ile sağlanmıştır. Taşıktan tek kanatlı bir kapı ile mabeyne girilir. Mabeynin sağında ve solunda iki tane oda bulunur. Güneydoğu köşesinden iki kollu bir merdivenle birinci kat sofasına çıkılır. Birinci katta sofa güney cephede çıkma yapar. Birinci katta kuzey cephede tek oda, güneybatıda ise bir oda bulunur. Bu oda da dışarıya genişleyerek çıkma yapar. Odaların ve iç sofaların tavanları ahşap kirişlemeli olup üzerlerine hasır serilmiştir. Odaların hepsinde yüklük, gusülhane, çiçeklik ve ağız açık gibi unsurlar bulunmaktadır.

Şekil 4.81 Aslanlı Kışla Cd. No:15'te bulunan yapının rölöve projesine ait zemin kat planı (Ahmet Biçer)

Şekil 4.82 Aslanlı Kışla Cd. No:15'te bulunan yapının birinci kat planı (Ahmet Biçer)

Şekil 4.83 Aslanlı Kışla Cd. No:15'te bulunan yapının günümüzde restore edilmiş hali (2022)

Şekil 4.84 Aslanlı Kışla Cd. No:15'te bulunan yapının günümüzde restore edilmiş hali (2022)

Seçilen Konutlar İçin Genel Değerlendirme

İncelenen tescilli sivil yapıların mimari özellikleri bakımından dikkate alındığı zaman: plan tipolojisinde avlu ve iç sofanın kullanılması Konya geleneksel Türk evi mimarisinde yaygın olan bir kullanımı yansıtmaktadır. Konya'nın geleneksel konut mimarisi karakterini yansıtan yapılarda da, Avrupa mimarisinin etkilendiği konutlarda da ortak özellik; yan iç sofanın her ikisinde de kullanılmış olmasıdır. Evlerin yapım tekniği göz önüne alınırsa geleneksel kerpiç malzeme, ahşap kirişlemeler, iç bölme duvarlarında bağdadi kullanımı, hımış tekniğinde ahşap ve kerpicing birlikte yer alması geleneksel unsurları ortaya koymaktadır. İç mekanda yüklük, çiçeklik, aynalık, ağzıaçık gibi iç mekan öğelerinin de kullanımı tespit edilmiştir.

Seçilmiş olan yapıların günümüzde ki durumlarını analiz edebilmek adına değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Belirlenen kriterler; ulaşım, erişilebilirlik, kent dokusuna uyum, işlevsellik, sirkülasyon, mekansal gereksinimler, özgün işlev ile yeni işlevin uyumu, temel koruma ilkelerine uygunluk, yeni işlevin sürdürülebilirliğidir. Bu kriterler kısaca Tablo 4.7 de açıklanmıştır.

Tablo 4.7 Yapıların mevcut durumunu değerlendirmeye yönelik belirlenen kriterler ve tanımları

YAPIYAVERİLEN YENİ İŞLEVE YÖNELİK KRİTERLER	TANIM
Ulaşım/erişebilirlik	Ulaşılmak istenen yapıya güvenli ve rahat bir şekilde erişim sağlanması, yapının tercih edilebilirliği açısından önem teşkil etmektedir. Bu ulaşım hem yaya, hem araç, hem de engelli bireyler tarafından rahatlıkla karşılanabilmelidir.
Kent dokusuna uyum	Çevresel konum, cephe düzeni, yapının yüksekliği, kent dokusuna uyumu destekleyen kriterler olarak belirlenmektedir. Çağdaş malzeme ve teknolojinin kullanımı ise zıtlığın vermiş olduğu uyum olarak değerlendirilmektedir (Enç, 2009).
İşlevsellik	Bayram (2011), bir yapının işlevsel olarak başarılı olabilmesi için, mekanın kullanıcı ihtiyaçlarını en kısa sürede karşılayabiliyor olması gerektiğini söylemiştir (Bayram, 2011).
Yapı içinde ulaşım (Sirkülasyon)	Bir yapı içinde, kullanıcının hem düşeyde, hem de yatayda zorlanmadan ulaşımını sağlayabilmesi, sirkülasyonu sağlayan mekanların iyi kurgulandığını göstermektedir.
Mekansal Gereksinimler	Altınok (2007), kullanıcının eylemlerini gerçekleştirebilmesi için uygun boyutta ki alan ve hacim gereksinimlerini, mekansal gereksinim olarak belirtmiştir (Altınok, 2007).
Özgün işlev ile yeni işlev uyumu	Yapıya verilen yeni işlev, özgün işlev ile uyumlu olmalıdır. Yeni işlevin mekan kurgusu yapıya minimum müdahaleyi gerektirmelidir.
Temel koruma ilkelerine uygunluk	Uğursal (2011), yeni bir işlev verilen yapıya verilecek olan müdahale kararlarında; yapının mimari ve estetik niteliklerine geri dönülmez uygulamalardan kaçınılması gerektiğini, mevcut yapıdan maksimum derecede faydalanarak bu müdahalelerin yapılması gerektiğini söylemiştir (Uğursal, 2011).
Yeni işlevin sürdürülebilirliği	Lichfield (1988), kent içinde yer alan tarihi mekanlar korunurken, yapıların günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte planlanması ve ekonomik, sosyal boyutunun da sürdürülebilirlik ilkesi kapsamında korunması gerektiğini vurgulamıştır (Lichfield, 1988).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Zamanla kullanılamaz hale gelen ve yok olmaya yüz tutmuş, tarihi değere sahip sivil mimarlık yapılarının, restore edilerek yeniden tarihi kent dokusuna kazandırmak amaçlı yapılan uygulamalar seçilen yapılar üzerinden incelenmiştir.

Fakat incelenen yapılar üzerinden, yalnızca restore etmenin yeterli olmadığı, yapıya verilecek olan işlevin koruma amaçlı olması gerektiği, yapının sürdürülebilir bir restorasyon sürecinden geçmesi gerektiği çıkarımlarına varılmıştır.

Seçilen konutlarda restorasyon projelerinde verilen işlev ile günümüzde kullanım uyumsuzluğu tespit edilmiştir.

Tarihi kent dokusunda yer alan bu yapıların restorasyonunu gerçekleştirmek ya da cephelerini yenilemek; yapıları yaşatmak ve bölgenin kültürünü, değerlerini, yansıtmak için yeterli bir eylem olmamaktadır. Bu çıkarım; restore edilmiş fakat günümüzde atıl durumda bulunan ya da verilen yeni işlevinin dışında farklı bir amaçla kullanılan birçok yapıdan çıkarılmaktadır.

Yeni bir işleve göre restore edilen yapıların, uygulamalar sonucunda çoğunlukla işlev ile beraber kullanıcılar da değiştirilmek zorunda kalınmaktadır. Bu değişim sürecinde konut yapıları gelir hedeflenen ticaret ya da turizm kuruluşlarına dönüştürülmektedir.

Önceleri kentin en önemli simgeleri olarak bilinen tarihi konutlar, yerlerini bu değerlerini ezercesine yükselen daha büyük ölçekli yapılara, iş merkezlerine bırakmaktadır. Bu değişim sürecinin kontrolü ve tarihi değerlerimizi yitirmeden planlı yapılması gerekmektedir.

Yapılar turizm açısından önemli bir yere sahiptir. Turizm fonksiyonu bölgeye ekonomik getiri sağlayacak, bölgenin iç ekonomisini kuvvetlendirecek bir nitelik taşımaktadır. Bu alanda yer alan geleneksel konutların, günümüzün getirdiği konfor koşulları, gereksinimler ve konut anlayışı tarihi konutlara paralel olmadığı için tekrar konut olarak kullanılması önerilmemektedir.

Mevlana Konya ve bölge için çok önemli bir değerdir. Burada bulunan geleneksel sivil mimarlık mirasının, Mevlana değeri ile uyumlu olarak birçoğunun restore edilerek yeniden işlevlendirilmesi, hem bölgenin dokusuna hem de günümüzün işlevlendirme anlayışına uygundur.

Bölgede bir çok yenileme, sağlıklılaştırma ve restorasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir ve bu çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Fakat bu çalışmada

incelediğimiz geleneksel konutlarda da görüldüğü gibi kısmen başarıya ulaşanlar ve hedefine ulaşamayan yapılar halen mevcuttur. İncelemiş olduğumuz yapılar ise bölgede ki geleneksel konut dokusunu yansıtan onlarca yapıdan sadece birkaçıdır. Bölgedeki diğer yapılar ise restore edilerek yaşatılmaya çalışılmakta iken, bir kısmı tahrip olmuş, bir kısmı ise bakımsızlıktan yok olmuştur. Geriye kentsel dönüşüm adı altında, bölgenin dokusuna uygun olmayan konutlar için yeni alanlar kalmıştır.

Tespit edilen bu sorunların çözümünde; Mevlana ruhunu, yerinde yaşamak, hissetmek, gerçek yaşamda deneyimlemek amacı ile, dergah çevresinde yer alan konutların Mevlevi evleri konsepti ile işlevlendirilmeleri yaklaşımı ontolojik olarak doğru tercih olacaktır.

Dokunun yerin ruhunu taşıyacak işlevlendirmelerle düzenlenerek kullanılması, farklı ölçeklerdeki ve profillerde ki kullanımların çekim noktası haline getirecektir (Turgut, Özden, 2005).

Böylece tarihi değerler olan mimari kültürel miras korunabilecek, tazelenerek tekrar yaşama katılacaktır. Alanda getirilen özgün işlevler tekrar canlanacak bugünkü yaşama taşınabilecektir.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z., 1997, “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon”, Yem Yayın, İstanbul, 22-58, 117-167
- Akın, E. S., Ercan, A. K., Mumcuoğlu, S. S., Başaran, E. Y., 2018, Yeniden İşlevlendirilen Bir Geleneksel Konut; Tokat Vasfı Süsoy Evi, Tüba-Ked Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi
- Akok, M., 1972, Türk Tarih Kurumu Adına Konya Alâeddin Tepesi’nde 1941 Yılında Yapılmış Olan Arkeolojik Kazıda Elde Edilen Mimari Buluntular, VII. Türk Tarih Kongresi, Ankara, s.60-63.
- Alkan, A., 1982, Mevlana Dergahı ve Çevresini Koruma Problemleri, 2.Milli Mevlana Kongresi, Selçuk Üniversitesi Yayını, Konya.
- Alkan, A., 1994, Konya tarihi kentin planlama sorunları, Konya
- Altınok, Z.H., 2007, Belirsizlikten Doğan Esneklik Kavramının Konut İç Mekan ve Donatı Elemanları Tasarımına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Apay, A.C., Önür, Ö.Ö., ve Bideci, A., 2019, Taraklı’daki Sivil Mimarlık Örnekleri ile Ali Pektaş Evi’nin Restorasyonu, Araştırma Makalesi, Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, Düzce
- Arık, R., 1941, Alâeddin Tepesi, Ülkü Halkevi Mecmuası , s. 12-15.
- Atak, O., Tatar, S. ve Tunaseli, A., 2017, Kültürel Miras Oluşumunda Festivallerin Yeri ve Önemi: Fethiye Müzik Köyü Üzerine Bir Değerlendirme. The journal of International Social Research, 52, 1397-1409.
- Aydın, D., Yıldız, E., Büyükhahin Sıramkaya, S., 2019, Yeniden Kullanımın İşlevsel Boyutu: Konya Sivil Mimarlık Örnekleri, Mimarlık Bilimlerinde Güncel Akademik Çalışmalar
- Aygör, E., 2005, 20. Yüzyıl İlk Yarısı Konya Evlerinde Cephe ve Demir Parmaklıklar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aygör, E., 2015, 19. Yüzyıl Sonu ve 20. Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi ve Değişimi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Bayram, Z., 2011, İşlevsellik ve Esneklik Bağlamında Konut İç Mekan Tasarımında Mobilya Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cansever, T., 1994, Ev ve Şehir Üzerine Düşünceler, İstanbul: İnsan Yayınları:101

- Carmona, M., 2001, Sustainable urban design: A possible agenda, Planning for a Sustainable Future, eds. S. Batty, A. Layard, S. Davoudi, S. Batty, Spon Press, New York; 165-92
- Ceylan, H., 2019, Renovasyon Kapsamında Konya-Hich Otel'in Mekan Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi – Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Çanga, A., 2003, “Konut Varlığının Kuşaklar Arası El Değiştirme Süreci”, Konut Kurultayı, 22-24 Mayıs 2002, TMMOB Şehir Plancıları Odası, Umut Matbaacılık, İstanbul, 216-230
- Demir, C., ve Çevirgen, A., 2006, Turizm ve Çevre Yönetimi Sürdürülebilir Çevre Yaklaşımı, Ankara: Nobel Yayını
- Demirtaş, N., 2017, Kültürel Turizm Konusunda Bir Araştırma: Beypazarı Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Dönmez, M.A., 2017, Konya Evlerinde Mahremiyet ve Tevazunun Mekana Yansıması, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Eldem, S. H., 1954, Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul
- Enç, G., 2009, Tarihi Kent Dokusunda Yeni Yapı Tasarım Ölçütleri ve Fener Semti Örneğinde Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erendil, A. T., Ulusoy, Z., 2004, “İronik Karşılaşmalar: Kale'nin Kentle ve Kentin Kale'yle İki Karşılaşması”, Şehrin Zulası Ankara Kalesi, İletişim Yayınları, İstanbul, 221-286
- Godfrey, K. B, 1998), Attitudes Towards Sustainable Tourism in The UK: A View From Local Government. Tourism Management, Vol. 19, No. 3, 213-224.
- Günay, R., 2001, ‘‘Osmanlı Konut Mimarisinde Ahşap Kullanımının Sürekliliği’’, EJOS, IV, M. Kiel, N. Landman, H. Theunissen, Proceedings of the 11th International Congress of Turkish Art, Utrecht- The Netherlands, Ağustos 23-28, 1999, No. 57, 1-22.
- Güneş, N., 2014, Yerel Halkın Turizm Algısı ve Turizme Katılımı: Antalya Konyaaltı ve Kepez İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Hudson, J. And James, P., 2007, The changing framework for conservation of the historic environment, Structural Survey 25 (3/4) 253-64.
- Karpuz, H. (1996). Fotoğraflarla Geçmişte Konya. Konya.

- Kiper, P., 2004, Küreselleşme sürecinde kentlerimizde giren yeni tüketim mekanları ve yitirilen konut kimlikleri, planlama dergisi, İstanbul
- Konyalı, İ. H., 1965, a.g.e., s. 901-906
- Kuban, D., 1982, 'Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler', Yem Yayınları, 195-209, 226-227, İstanbul.
- Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya İl Merkezi Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıkları Envanteri, 2010
- KUDEB ARŞİV, 2022, Koruma Uygulama Denetim Bürosu, Konya.
- Lichfield, N., 1988, Economics İn Urban Conservation, p. 361, Cambridge University Press, England.
- Maç, N., 2006, Alternatif Turizm Potansiyeli ve Konya, Konya Ticaret Odası Etüd-Araştırma Servisi Bilgi Raporu, Konya.
- Mancı, A.R., ve Aydoğdu, M.H., 2014, Şanlıurfa'yı Ziyaret Eden Yabancı Turist Profili ve Kültürel Miras Algılamaları, The Journal of Academic Social Science Studies, 27, 91-107.
- Mevlana ve Piri Mehmet Paşa Külliyesi Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Revizyonu ve İlave Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu
- Okuyucu, A. ve Somuncu, M., 2012, Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği, Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 4(1), 37-51.
- Omar, H., 2013, The Development Of Sustainable Cultural Heritage Tourism In Malaysia: Implication For Planning And Management, PhD Thesis, Newcastle University Philosophy Department, England
- Oğuz, S. C., 2003, "Konutta Sosyal Hareketlilik", Konut Kurultayı, 22-24 Mayıs 2002, TMMOB Şehir Plancıları Odası, Umut Matbaacılık, İstanbul, 434-447
- Öter, Z. ve Ünal, E., 2011, Somut Olmayan Kültürel Miras Ve Turizm Etkileşiminin Beypazarı İlçesinde Yerel Ekonomiye Katkıları. International Journal of Contemporary Tourism Research, 1-17
- Özcan,K.,Yenice, M.S., 2008, Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi
- Özönder, H., 1985, Mevlana Külliyesi'nin mimari teşekkülü, I. Milli Mevlana Kongresi, S.Ü., Konya
- Özgen Şanlıöz, H. K.; Dilek, S. E.; Türksoy, S. S.; Çelebi Kaygalak, S., 2016, Sürdürülebilir Turizm Yönetimi, Detay Yayınlar

- Şahin, P., 2008, Tarihi Çevreleri Koruma Sürecinde Yaşanan Fiziksel Ve Sosyo-Kültürel Değişim, Ankara-Ulus Tarihi Kent Merkezi İstiklal Mahallesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Toylan, N.V., Ar, H., Kayıkçı, M.Y., Bozkurt, A.K., 2017, Somut Olmayan Kültürel Mirasla Zenginleşen Kültürel Deneyimler, 1. Uluslararası Turizmin Geleceği Kongresi: İnovasyon, Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Kongresi, Mersin, 221-230.
- Tapur, T., 2009, Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (9), 473-492
- Turgut, S., Özden, P., 2005, Sürdürülebilir ve turizm eksenli bir kentsel dönüşüm hedefine doğru Eminönü tarihi kent merkezi, planlama dergisi, İstanbul
- Uğursal, S., 2011, Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi: “İzmir Sümerbank Basma Sanayi Yerleşkesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İzmir.
- Uluslan, Y., ve Batman, O., 2010, Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 243-260.
- Ulusoy, M., 1992, 19. Yy. Konya Ev Mimarisine Avrupa Mimarisinin Etkileri, Selçuk Üniversitesi, Konya, 67-146.
- Yenice S., 2011, Tarihi Kent Merkezlerinde Sürdürülebilir Yenileme İçin Bir Model Önerisi; Konya Örneği, S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, şehir Bölge Planlama Bölümü, Konya
- Yıldız Kuyrukçu, E., Kuyrukçu, Z., Aydın, D., 2015, Geleneksel Konya Evlerinden Fuat Anadolu Evi'nin Yeniden Kullanım Bağlamında Değerlendirilmesi, Cilt 3, Sayı 1, Artium Dergisi, Konya
- Zeppel, H., and Hall, C.M., 1991, Selling Art And History: Cultural Heritage And Tourism, Journal of Tourism Studies, 2 (1), 29-45.

İnternet Kaynakları

URL 1, <https://i.pinimg.com/736x/55/11/3b/55113bc175f7735c51a328185902d086--sos.jpg>

URL 2, <https://yandex.com.tr/harita/101474/konya/?ll=32.500580%2C37.871457&z=12>

URL 3, <https://www.gzt.com/infografik/arkitekt/turk-evi-plan-tipleri-4637>

URL 4, <https://kentrehberi.konya.bel.tr/#/rehber/>

